

STRAŽA

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo.

Imenica ali samostalnik
na koncu po K. 1. in
od samostalnika polni
pri veličinski enosti
popusti.

„Stráža“ izkaja v po-
djetju in potek popoldne
Rokopisi se ne vrnejo.

3. izdajanje na dan
govorila vseh dni od
11. do 12. ure dopoldne.

Redna cena: —
K 10—
K 9—
K 5—
Jugoslavije:
K 24—
Posamezne številke
30 vinarjev. —
Upravištvu:
Maribor, Koroska ulica
3. — Telefon št. 220.

79. številka.

Maribor, dne 3. oktobra 1919.

Letnik XI.

Za Reko.

Mesto Reka je sedaj v rokah D'Annunzia in njegovih vojakov, ki so po pravih laški uporniki. — Pravzaprav bi imela sedaj laška vojaška oblast dolžnost, da kaznuje svoje vojne upornike po vojaških postavah. Toda laška vojaška oblast ne samo, da ne kaže k temu nobenega veselja, nego še celo trdi, da so vsi laški generali in oficirji in celo laški najvišji poveljniki, kraljev bratranec Duca d'Aosta, na strani upornikov. Položaj je sedaj v resnici zanimiv. Del laške armade je uporen, ostali del drži z uporniki. Ta stvar bi bila za nas brez pomena, ako bi uporniki ne bili zasedli ozemlja, do katerega si lasti pravico naša država. Pravzaprav bi imeli sedaj mi to pravico, da primemo in kaznujemo te upornike. Govori se res marsikaj, pravijo, da se zbirajo prostovoljci, da bo nastopila naša armada na lašno pest. Govoriti je lahko, vprašanje je, če je pametno razširjati neutemeljene in nemogoče govorice. Ako stoji za D'Annunzajem cela laška armada, bi pomenil nastop zoper upornike boj zoper Italijo in potem so posledice nepreračunljive. Stvar je pa neizvršljiva tudi iz formalnega ozira. Naša armada je del splošne ententine armade in sicer spada k takozvani vzhodni armadi, kateri stoji na čelu menda general Franchet d'Espèray. On pa zopet ne more ničesar brez dovoljenja feldmaršala Focha, glavnega poveljnika vseh ententinih čet. A tudi general Foch ne more privoliti, da zasedemo Reke brez pritrditve sveta petorice. V tem svetu pa zaseda tudi laški zastopnik, ki pač ne bode privolil brez soglasja svoje vlade. Laška vlada pa ne bo pritrdila, če je nasprotno laško mnenje in laška vojaščina. Nahajamo se torej v kolobarju, katerega je mogoče raztrgati samo, ako izstopijo Lah iz sveta te petorice, to se pravi, ako se razbije Zveza Narodov, še preden se je pravzaprav osnovala, in razleti ententa. Vprašanje je, če bo hotela ententa podpirati naše zahteve po Reki in Dalmaciji tudi proti odporu laške armade in javnega mnenja, ali pa bo raje izbrala za sebe manjše zlo, da stori krivico državi SHS, in povzroči godrnjanje njenih državljanov? Bo hotel Wilson razbiti svet petorice ali ne, to je sedaj vprašanje. Reško podvzetje D'Annunzija se torej ne sme podcenjevati v svojih posledicah in si ne smemo predstavljati, da zamoremo razvozljati zadevo sami z nekoliko polki. Lahko se iz te pustolovščine razvijejo dogodki, ki so v svojih posledicah nedogledni.

Drugi način razvozljanja pa bi bil, da izbruhne na Laškem revolucija proti vojaški pustolovščini, toda taka revolucija je zelo neverjetna. V modernih časih so revolucije uspešne samo, ako se jim pridruži vojaštvo in sicer ne samo nižje, ampak vsaj delo-

ma tudi višje. Na Laškem pa ne izgleda, da bi zna-ten del vojaštva in častništva imel tako voljo. Obratno: častništvo in del vojaštva je odločno nacionalistično razpoloženo. A tudi drugače ni verjetno, da bi laški socialisti hoteli nastopiti za naše nacionalne težnje in vzeti na sebe očitane, da so preprečili uresničenje laških nacionalnih teženj. Vodja laških zmernih socialistov, Bissolatti, je sam najodločnejši zagovornik aneksije Reke. Skrajni socialisti so pa v zbornici slabo zastopani.

Opazovati moramo torej mirno, kako se bodo te stvari razvijale. Wilson je s svojo besedo tako silno nam zastavljen, da se ne more lahko odtegniti, na drugi strani je pa tudi laški zastopnik v svetu petorice in Italije ni lahko vreči iz Zveze Narodov. Slednjič je treba še poudariti psihološki moment in značaj italijanskega naroda. Lah je rojen pustolovec in pustolovščina D'Annunzija ga gotovo podžiga. S tem je postal D'Annunzio „erve“ (junak) naroda in srea plamte zanj. Toda laško navdušenje je slammati ogenj in se lahko hitro ohladi ali izgori. Naj pride le kakšen nepričakovani dogodek, ki povzroči preobrat v mišljenju in pozabili bodo D'Annunzia ali ga celo obmetavali s kamenjem. Potem zamore priti pripraven trenutek tudi za nas.

Organizirajmo in rešimo mladino.

Povsod po Sloveniji opazamo pri vsakem koraku nekako posurovelost naroda, kar je seve žalostna posledica preveč krvavo-krute in dolgotrajne vojne. Surovosti pa ne kažejo samo živi in sedanjí vojniki, ki so sami doživeli in pretrpeli vso nepopisno gorje svetovne morije, ampak tudi oni, ki so bivali za dobo vojne v domovini in so samo čitali ali slišali, kar se je dogravalo in godilo po bojnih poljanah. Sedajne občne surovosti, ki je bila nam Slovincem pred vojno tujka, ne smemo pripisovati samo nasledku vojne — ampak tudi prisilnemu prekinjenju naše pred vojno tako lepo, blagonsno in koristno delujoče krščanske organizacije. Saj našo slovensko obojespolno mladino je dičila pred izbruhom vojne nežna milina na zunaj, na znotraj pa srčna nepokvarjenost in globoka vernost, ki se je zrcalila v slovensko-prijaznem obnašanju. Za ves ta ljubko mili, prijazni in dobronamerni nastop se je imela naša mladež zahvaliti krščanski organizaciji, ki je delovala vsestransko uspešno in koristno v raznih Marijinih družbah, mladinskih in dekliskih zvezah, orlovski organizaciji in v strokovnih zvezah, ki niso skrbeli samo za temeljito duševno izobrazbo naše mladine, ampak jej tudi nu-

dile pravo, nepokvarjeno, pristrčno in koristno zabavo. Vso to blagonsno delovanje naših krščanskih organizacij nam je vojna ali popolnoma ustavila ali pa zdatno zavrla.

Mesto predvojne dušne šole in za razvitek mladih teles koristno potrebne zabave nastopilo je medvojno razuzdano, surovo popivanje, ples in zabavljanje nad vsako oblast. Vse te divje orgije končevale so se z medsebojnimi prepiri, pretepi in z uradno-nasilnimi izgoni fantov na fronto. Fant vojak, ako se je vrnil na kratek dopust iz bojne črte, kdo bi mu za-meril, da je popival v domovini v krogu svojih dragih in priovedoval domačinom, kaj vse da je dovoljeno na fronti, kakor: tatvina, rop, opustošenje, nečistost in to večkrat po vzgledu in ne na izrecno povelje predstojnikov. Nekdaj dober krščanski fant, ki je zapravljal med vojnimi tovariši svojo nepokvarjenost, okuževal je s svojim surovim obnašanjem in pripovedovanjem pri povratku v domovino tudi svoje še dobre domače in bližnjo okolico. Surovost bojnih poljan raznesla in razpregla se je po naših očetih, sinovih in bratih tudi po naši nedolžni domovini. Nehala je vojna z vso svojo grozoto in pohujšanjem, ostala nam je kot posledica teh prežalostnih, komaj še minulih časov notranja pokvarjenost in posurovelost naše mladeži. Kot vojno nagrado nismo prejeli samo svobode in samostojnosti, ampak tudi kazen — občno podivjanost med ljudstvom po deželi in mestih, ki se nam javno kaže v nezmernem popivanju, razuzdanih plesih in zabavljanju na nedolžno in tako težko pričakovano Jugoslavijo. Naša podivjanost ter surovost je rakrana našega osvobojenega naroda, katero bode treba izrežati iz naših mladih src, jo izlečiti in zaceiliti za vsako ceno. To prepotrebno zdravniško pomoč bode morala ponuditi in izvesti na naši sicer še dobri mladini krščanska organizacija. Če kedaj poprej, je gotovo sedaj oni važni čas, ko se moramo poprijeti vsi, ki smo v to poklicani, da izvedemo in spravimo naše mladinsko organizacijo v oni preblaženi, predvojni tir. Predvsem morama na plan z našimi Marijinimi družbami, mladenskimi in dekliskimi zvezami, da očistimo in ocedimo z vkorenitvijo krščanskih na-čel zaprašene in s pokvarjenostjo omlakužene duše naše jugoslovanske nade — mladine. Da se pa ne bo naša v vojni glede pokvarjene zabave razvajena mladina samo dolgočasila v naši duševni organizaciji, treba jej je poskrbeti razvedrila v: telovadbi, petju, godbi in dobrih predstavah. Naša vsestranska kršč. organizacija, s katero smo držali in obvladali mladino pred vojno, da nam je bila v ponos, mora zdaj v Jugoslaviji zopet na dan, med ljudstvo, osobito med mladino, da jo rešimo, dvignemo iz močvirja propa-da in jo popeljemo na trdo in varno cesto edino spasnih krščanskih načel. Vsa naša krščanska inteligen-

LISTEK.

Dr. Leopold Lenart.

Uradovanje v Prekmurju.

Ogromna dvorana v I. nadstropju velikega in starega židovskega hotela. Za madžarskih časov se je tu nahajal madžarski uradniški kazino, gospodarji Prekmurja so tukaj kvartali, popivali in počenjali ne vem kaj še vse ter si tako v ponočnih urah sladili življenje in lajšali breme svojega delovanja, ki je obstajalo v odiranju ljudstva tekom dneva. Na steni je dvoje velikih slik. Prva predstavlja grofa Szechenyia, druga Deaka Ferencsa, dva slavna madžarska patrijota. Skozi okno razgled na prostorni glavni trg, kjer se v dolgi vrsti sprehajajo ponosne mursko-slobojske gosi, zatopljene v svoje tajnostne pogovore. V tej dvorani v Murski Soboti se vrši uradovanje civilnega komisarja za Prekmurje dr. Srečko Lajnšiča. Po dvorani dolge mize, tudi v kotih manjše mizice, a pri njih uradniki, povrh še dve gdi. tipkarici, pa si lahko predstaviš vso opremo. Iz dvorane vrata v neko manjšo sobo, kjer opravlja g. civilni komisar bolj izključne zadeve.

Pred vhodom stoji na hodniku dvoje kmečkih žensk, ena starejša, druga mlajša, gledate, kam bi vstopile. Mimogrede jih vprašam, vstopajoč v dvorano, kako jim kaj gre v Prekmurju. „Sedaj smo zadovoljni“, odvrne starejša s smehljajem, „samo da smo se iznebili teh Ogrov.“ To je bila prva prekmurska oseba, s katero sem govoril in njene besede so se mi

zdele srečen znak. Vstopim v dvorano in moje oči obise na sledečem prizoru. Med vratmi, ki peljejo iz dvorane v drugo manjšo sobo, stoji naš civilni komisar z nekim človekom, po zunanosti sodeč boljšim kmečkim možakom. Menda sta ravno uredila zadevo v manjši sobi in komisar ga je spremil vun, kjer sta se med vratmi poslavljala. Mož potegne iz žepa denarnico, vzame iz nje nekaj bankovcev, ter jih hoče stisniti pri slovesu v roko civilnemu komisarju. Dr. Lajnšič odkloni smehljaje z odločnim mahljajem roke. Zanimivo je bilo, kakšne obraze je delal možak: najprej presenečenja, potem začudenja, potem prestrašenja, slednjič je pa vendar razumel, da se pri nas uradnikov ne plačuje ter se je pričel pristrčno smeja-ti. V dvorani sem potem mimogrede vprašal domačine kmete, če so morali madžarskim uradnikom plačevati in odgovorili so, mi smejoč se, z veliko živahnostjo: „Pa čisto vsem, za vsako najmanjšo stvar!“

V dvorani je bilo oseb gotovo čez sto, vsakovrstnih, moških in ženskih, kmetov in drugih, po večini so bili pa vendar slovenski kmetje iz različnih strani Prekmurja. Eni stoje v gručah sredi dvorane s klobuki v rokah, študirajo položaj in gledajo, kam bi se obrnili. Ljudstvo se očitno z veseljem in z zaupanjem obrača k našim oblastim, ter je z izpremembo razmer zelo zadovoljno. Seveda ima pa tudi razne bolečine, katerim ni mogoče naenkrat odpomoči.

Najbolj se gnetijo k mizi, kjer se rešujejo aprovizacijske zadeve. Tukaj je gnječa res neprodirna, dasiravno se odpravljajo stranke jako naglo. Prišle so reči, katere je prebivalstvo že dolgo pričakovalo: sladkor, žveplenke, petrolej. Ko sem bil v dvorani, so ravno nakazovali sladkor, kmetje so ga bili veseli,

a ena stvar jim ni šla v glavo: Tobaka že dolgo časa niso videli nobenega, a sedaj je prišel sladkor še prej ko tobak. Neki možak se obrne k meni in mi reče: „Če so ženske dobile sladkor, moramo tudi moški dobiti tobak.“ A mu res nisem vedel pojasniti, zakaj imajo v Jugoslaviji prednost ženske pred moškimi.

Aprovizacija, potne izkaznice, dovoljenje za orožje, obrtne zadeve itd. so seveda najbolj navadne reči, ki se rešujejo v tej dvorani. Vmes se pa dogajajo neprestano izvanredni prizori. V dvorano pride neka razmeroma še mlada kmečka mati z dojenčkom v naročju, pogleda okrog in potem se približa meni, odgrne otroku glavico, kakor je rekla, je imel šest tednov in je lepo spal kljub ropotu v prostoru; prišla je z njim iz neke oddaljene vasi. Vpraša me, če bi ne mogla dobiti kile sladkorja z ozirom na otroka. Pokažem ji mizico, h kateri naj se obrne, tudi tam je takoj uradniku pokazala otroka in bila vsa vesela, da ji ga je prijazno pogledal. Potem je pa dobila sladkorja več kot je prosila, da je bila vsa presenečena.

V dvorano stopi čedno oblečen človek, jud. Gre takoj k uradniku in prične samozavestno razlagati svojo storijo: Utilitapil je iz Avstrije blaga, robecev, predpasnikov itd. v vrednosti, kakor je sam natančno izračunal, ravno 268.000 K ter ga hotel spraviti na Madžarsko. Naši financarji so ga zalotili, blago mu odvzeli in neki nadporočnik mu je menda povrh ne vem iz kakšnega razloga, dal še nekaj zaušnic. Naš uradnik pojasni judu, da je bilo to čisto pravilno in ni proti temu nobene pomoči. Jud pa ni bil zadovoljen, ampak se obrne z veliko samozvestjo še do civilnega komisarja. Dr. Lajnšič je pa kar na kratko, tako mimogrede naredil sledečo razsodbo: Blago

ea duhovnega in svetnega prikroja mora sedaj na delo, da popravimo in vrnemo mladini, kar nam je oropala vojna in trinoška Avstrija. Ako bise pa držnil kdo izmed nas poklicanih vodnikov spati in pre-pustiti narodno zdravilno delo drugim — našim nas-protnikom, on bode kriv vnebovpijočega greha narod-nega pogreznjanja v greh in sovražstvo do vere in cer-kve. Torej na dan in neustrašeno na plan, da reši-mo z našo cerkveno in svetno organizacijo mladino, ki nam je pred vojno zaupala, nam je bila vdana tu-di med vojno, a nam jo hočejo iztrgati v sedanji na-rodni svobodi in prostosti naši politični in verski na-sprotniki.

Mladinskega dela je neizmerno veliko; dobrih in idealno požrtvovalnih delavcev malo, pa ti morajo svoje neumorno delo potrojiti, da ne bo prepozno. Na-ši nasprotniki, ki lezejo iz vseh kotov, v katerih so tičali strahopetno med vojno, lezejo na dan, se bliža-jo naši mladini z opojno pijačo zapeljivosti, da nam izvijajo naše najmočnejše branilno orožje — naša ver-na in nepokvarjena, mladinska srca. Krščanski in slovenski inteligenti, na neizprosni boj do zmage za naš narod edino rešilnih krščanskih idej in načel!

Kakor en mož.

Čimdalje bolj nam je očito, da moramo biti ka-toličani pripravljeni na kulturni boj. Ne le pri nas, ampak tudi po drugod. Katoličani v Nemški Avstriji, združeni v dveh društvih, „Piusverein“ in „Volks-bund“, so se zdaj proti kulturnobojnikom združili v eno samo, tesno strnjeno društvo „Volksbund.“ Nje-gov namen je, da zajezi kulturni boj, ki hoče katoli-čanom vzeti pravice in svobodo, ter da se v javnem in političnem življenju bori proti židovstvu in brez-boštvu. Njegov program je pa: velikopotezna organi-zacija katoliškega časopisja, neumorno prosvetno de-lo in probujanje katoliške zavesti med ljudstvom.

Tudi pri nas se že čujejo prvi streli kulturno-bojnikov: Omenim le novi šolski načrt, z njim v zve-zi naravnost kulturnobojni članki dr. Lotriča v „Na-preju“, napadi na samostanske šole, od naših libe-ralcev s tako vnemo podpirani šod svobodomiselnega dijaštva v Celju. Katoliška zavest je, hvala Bogu, v našem ljudstvu globoko vkoreninjena. Naša katoli-ška organizacija, prosvetna, gospodarska in politič-na, je močna in je zlasti zadnji čas mladostno zaži-vela. Treba le vse mogoče sile naše katoliške orga-nizacije zbrati in jim dati enotno, skupno smer: Boj kulturnobojnikom! Vsa naša društva: izobraževalna, dijaška, delavska, Orli, ženske in dekliske zveze ter kmetске zveze, naše katoliško časopisje, pa tudi vsak posameznik: vse, prav vse, kar čuti katoliško, mora odslej prešinjati in voditi in tesno družiti enotna in skupna zavest in odločna skupna volja. Boj, ki nam ga vsiljujejo kulturnobojniki, moramo in hočemo vo-jevati kakor en mož, po enem načrtu! Gotovo nam v tem boju bodo stali krepko in bratsko ob strani tudi pravoslavni verniki. A za ta boj je treba temeljite priprave! Malenkostna sredstva ne zadoščajo! Tudi samo dobra volja in velika množica borilcev ni do-voľ! Za uspešen boj je treba predvsem denar-nih sredstev! Čudno, da smo ravno glede te točke tako nezavedni! Denar trošimo za nepotrebne reči, sami si delamo nepotrebne potrebe, na misel nam ne pride, da bi nam bilo žal denarja, ki ga izdamo za pijačo! A kadar treba dati za katoliška društva, za Kmečko Zvezo, za katoliško podjetje, za naše liste: kako smo takrat stiskavi, kako obračamo in obrača-mo papirnati denar in premišljamo, ali ne damo mo-rebiti preveč! In ako se vsled draginje podraži tudi naročnina za naše katoliške liste: s kako nevoljo to vzamemo na znanje, kar najraje bi list vrnili in opu-

stili. A brez denarja ne gre! Tudi katoliška stvar, ki ima gotovo obljubljen božjo pomoč, brez denarja ne gre! Pomagaj si sam in Bog ti pomore! Pokažne najprej mi svojo požrtvovalnost in storimo, kar je v naših močeh! Potem bo tudi Bog dal svojo pomoč in svoj blagoslov! Važnost denarnih sredstev za orga-nizacijo naši nasprotniki vse bolj spoznavajo in upo-števajo! Nasprotnice organizacije nalagajo svojim čla-nom neprimerno večje denarne žrtve! Pri socijalisti-h n. pr. plača zadnji delavec-sodrug za organizacijo 76 K na leto! V požrtvovalnosti so nam lahko vzgled. Tudi v tem oziru so otroci tega sveta modrejši kakor otroci luči!

Požrtvovalnosti za versko, katoliško stvar nam je treba! Za razširjanje in probujanje ka-toliške misli je treba tudi denarnih žrtv! Gre se za to, ali bodo vzgojo otrok, šolo, družinsko in pa tudi javno življenje vodila verska ali protiverska načela!

Sprava med stanovi.

Iz dejstva, da živi človek na zemlji in od zemlje, da priklepa zemlja človeka nase z gladom in že-jo, da je odvisen človek od zraka ter sonca, je do-volj razvidno, da si pač ne moremo predstavljati kul-turnega naroda brez raznih stanov. Vsak posamez-nik ne more obenem sejati in presti, zidati slikati in študirati: to razno delo se mora razdeliti, z razdeli-vijo dela so ustvarjeni tudi stanovi. Presojevanje sta-nov po njih vrednosti v človeški družbi se še le zač-ne, kakor hitro vpliva raznovrstno delo različno na ljudi. Bodisi da človek orje ali žanje, trguje, razisku-je, zida, vsako delo pač vpliva na njega samega. Lo-vec in kmet obolita v mestu vsled hrepenenja po goz-du in polju, vojakovo oko zablisne v navdušenju pri pogledu na orožje. Z učiteljem, učenjakom, advoka-tom in trgovcem je isto. Znanost imenuje ta prav za prav nekako kvarni vpliv dela na človeka stanovsko deformacijo. Kako je pa v tem oziru z delavskim sta-nom, nam je najlepše označil Ruskin, ko pravi: — „Med stroji postane človek sam stroj.“ Pri vseh teh različnih stanovih pa opazamo pri kulturnih narodih, da hrepenijo, stremijo in se potegajo z vso silo nižji sloji navzgor ter kvišku. Ako bi prenehalo to strem-ljenje navzgor, bi bil tak pojav javno znamenje in dokaz boleznin in počasnega propada dotičnega naro-da...

Kljub tej razdelbi stanov v: višje, srednje in nižje, pa se nikakor ne sme vgnjezditi med nas ono brezobzirno preziranje, zapostavljanje, zatiranje, o-deruško izkoriščenje in zloraba drugega stanu, ki je nižji in različen od mojega. Ze pravičnost sama nas sili in tira k prijaznosti ter strpnosti med stanovi, a ljubezen pa tirja mnogo več, da se namreč tudi vsa-kemu, ki je spodaj, pomaga navzgor. Takozvana pre-visoka stanovska zavest (ponos), ki se ustavlja vsaj duševno in po sreč premostiti prepad razlike med stanovi, izvira iz treh slabih korenin: nevednosti, krivice in pomanjkanja ljubezni. Preoster stanovski ponos škoduje v isti meri višjim kot nižjim slojem, ker vodi in končuje v enostranosti. Pogubonosni vpliv previsoko zaplankane stanovske samozvesti lahko o-pazujemo v Indiji, kjer so se izobraževali: duhovnik, vojak, poljedelec in trgovec samo vsak izključno le v svoji stroki. Radi te stroge enostranosti med stanovi je pa tudi indijska kultura že stoletja na eni in isti stopinji.

Mi Jugoslovani smo primeroma z drugimi mlad narodom bodoče, gotovo velike kulture, ki se bo razvila in razvejala pod svobodnim solncem samostojnosti. Če pa hočemo, da bomo res dosegli pravi vzor jugoslo-vanske kulture, potem ne sme niti učenjak niti kmet, ne trgovec in ne delavec, ne bogatin in ne siromak

vdihavati in živeti samo od zraka svojega stanu, am-pak naš dosedanji premrzli stanovski zrak, ki sicer ne more izginiti, se mora ublažiti in pogreti, naša stanovska brezdna se morajo premostiti. Naša nalo-ga v bodočnosti bodi: obvarovati razne stanove pred prestrogo in pedantično omejitvijo. Stanovsko razliko popolnoma odpraviti in iztrebiti, je želja in stremlje-nje revolucije, je pa neizpeljiva. Svetovna vojna je razne stanove med seboj pomešala, jih tudi zblížala in tesneje navezala enega na drugega. Med vojno ni bilo opaziti, vsaj med srednjimi in nižjimi sloji ne, one prestrogo ostre, bahačasto zagrizene stanovske enostranosti. Skupni cilji, skupna nevarnost, boj za življenje in obstanek, vse to je premostilo ona brezd-na med stanovi, ki so zevala in ogrožala človeško družbo pred vojno. Komaj pa je nehala vojna, komaj so oblasti nekako porinile na stran razne življenske nevarnosti, podrli so se tudi vsi mostovi med stano-vi, imamo tudi v Jugoslaviji zevajoča brezdna med sloji. Da je temu res tako, nam dokazujejo vedno sve-ži pojavi novih strank, ki imajo le eden cilj: stanove med seboj še bolj razdvajati in jih odtujiti. Ta med-bojni stanovski boj širijo predvsem Samostojna kme-tijska in socijaldemokratska stranka. Edina stranka, ki se je trudila in si tudi prizadeva na vso moč tudi po vojni, da bi združila pod svojim okriljem vse sta-nove, od najvišjega do najnižjega, da bi ublažila in pobratila stanovsko razliko, je Slovenska Ljudska Stranka in naša Kmečka Zveza.

Ako pa hočemo, da od Slovenske Ljudske Str. za očeta stanovska sprava ne bo samo beseda na shodih in skupnih zborovanjih, se mora ponuditi od naše strani zadnjemu delavcu prilika, da se povspne tudi on do vzora človeštva. Koliko očetov naših seda-njih poveljnih milijonarjev, ki posedajo vso moč in u-pliv tudi v Jugoslaviji, je snažilo se pred vojno čev-lje drugim ali gonilo ter nadziralo tovarniški stroj. Kar je bilo mogoče moči denarja, mora biti po naši težki izvojevanji svobodi in prostosti mogoče tudi kulturi in krščanskemu napredku. Ne samo slepi de-nar, ampak volja kulturno-krščanskega naroda mora ustvariti nekaj boljšega, kakor smo se naučili in ža-litog tudi privadili v nemški sužnosti, ki je načelo-ma gojila pogubonosna enostranost, da, sovražstvo med našimi posameznimi stanovi. Povsod po naši os-vobojeni Jugoslaviji se razlega in odmeva klic: De-lavci, združite se! Ne, ta klic, dasi splošen, je pre-več enostranski. Mi pristaši SLS in naše KZ pa kli-čemo vsem in moramo tudi udeležiti to naše bojno geslo krščanske ljubezni: Jugoslovanski stanovi — združite se, ne sovražite se! Ostanimo različni po stanovih, a bodimo si bratje v skupni organizaciji in stranki, ki si je stavila cilj: združiti in zbrati v svo-je okrilje vse stanove!

Za begunske dijake.

Naši dijaki in dijakinje zapuščajo trumoma za-sedeno ozemlje in prihajajo v Jugoslavijo. Previdni študira pod tujo vladno, da naše ljudstvo nekoč ne o-stane popolnoma brez inteligence. Boljše je imeti in-teligenco, ki se je šolala v laških šolah, kakor pa no-bene. Vsi se v laških šolah ne bodo poitalijancili. — Svetovati je lahko, a težje izvršiti. Lahko so zaprli vse naše cveteče srednje šole, obetajo samo, da bodo od-prli učiteljske, toda gori v oddaljenem hribovskem trgu Tolminu. Poduk v srednjih šolah je vsepovsodi laški. Naša mladina je nevesela laškega jezika in vsled tega je prestop v nove laške šole popolnoma ne-mogoče. S svojo polovično izobrazbo ne more dobiti nobene službe, ker se vsepovsod zahteva znanje ita-lijansčine in imajo povsod prednost Italijani. Ne pre-

se zapleni, jud plača 10.000 K kazni, dobi tri tedne zapora, a zausniče mu ostanejo za spomin.

„Kaj pa, če ne morem plačati?“ vpraša jud ne-kega uradnika čisto ravnodušno, ne da bi kaj pri-šel iz ravnotežja.

„Po naši postavi je za vsakih 10 K en dan za-pora, potem pa lahko izračunate sami, koliko bo za 10.000 K“, odvrne uradnik.

„Potem pa se obrnem na advokata.“

„To lahko naredite, opozorim vas samo, da je v Murski Soboti sicer sedem advokatov, ki so vsi vaše vrste, toda od naše vlade niso priznani. Obrniti se morate do našega advokata.“

„Torej prosim, povejte mi, kje je najbližji dober vaš advokat.“

Uradnik mu napiše na listek: „Dr. Stajnko v Ljutomeru“, rekoč: „Tu imate naslov. Vam sicer ne bo pomagal, toda njemu bo morda koristno.“

Tihotapec vzame listek, se zahvali in hitro od-strani.

V dvorani stoji skupina treh mož: Prvi rdečka-stega obraza, po obleki in zunanosti iz takozvanih malomeščanskih krogov; drugi velik ponosen gospod iz male inteligence, tretji priprosti kmet. Pozneje se je razodelo, da je prvi krčmar, drugi madžarski občins-ki notarjuš, tretji župan občine, od katere ima krč-mar gostilno v najemu. Stojijo mirno in čakajo, da pri-dejo do komisarija. Gdč. tipkariča jih opazi in vpra-ša, kaj žele, a oni nič, govoriti hočejo samo s komi-sarijem. Energična gospodična opazi, da ima notarjuš v rokali neko pisanje, ter mu ga izpuli iz rok in po-gleda. Bil je odlok našega komisarijata, kjer je sta-lo zapisano, da se mora gostilničarju Mikuli zapreti gostilna, ker hujska zoper našo državo. Ako mu ni prav, se lahko pritoži v Ljubljano.

„Za take reči je ta-le gospod“, reče gospodična in pokaže referenta. Gospod uradnik pogleda odlok,

vzame v roke akt, katerega je imel med drugimi akti pred sabo na mizi ter mu pojasni: „Orožniki so na-znanili, da ste govorili zoper nas to in to in da ste sploh nezanesljiv. Torej smo vam zaprli gostilno, pa odprto imate pot pritožbe na ljubljansko vladno.“

Notarjuš prične pojasnjevati, da to ni res in da bo imela občina znatno škodo, ker je gostilna občins-ka. Uradnik ponovi še enkrat svoje pojasnilo, a gos-podje niso zadovoljni in hočejo na vsak način k gos-podu civilnemu komisariju.

Med tem se je zadeva raznesla med kmeti, ki so bili v dvorani slučajno navzoči, ter so se pričeli zanimati za zadevo. Med tem, ko je dr. Lajnšič za-slišaval stranko, se je med kmeti dvignil odpor proti krčmarju. Pričeli so pojasnjevati, da je krčmar v isti-ni velik hujskač in kriv še hujskih reči, kakor so v aktih. Ko je notarjuš opazil, da se stvar obrača za njegovega varvanca slabo, se je zbal za svojo službo in še sam potegnil zoper krčmarja. Župan je pa stal poleg kot popolnoma nedolžna priča in k vsemu samo pokimaval. Razsodba je bila zelo kratka, krčmarja naj odpeljejo takoj v zapor, župan pa naj da gostilno v najem drugemu človeku.

Veliko pozornost sta vzbudila dva stara hrvaška cigana, pristojna v Čakovec. Sivi lasje, velika brada ob straneh obraza, a po sredi obrta, na telov-nikih velikanske srebrne gumbe, tudi druga obleka seveda temu primerna. Priklanjata se globoko jugo-slovanskim gospodom in gospodičnam in prosita, da uslišijo njuno prošnjo. Zoveta se Gjurgjevič Gjuro in Gjurgjevič Istvan, po poklicu likata kotlje in prosita, da bi smela vsaj dva dni v Murski Soboti izvrševati svoje rokodelstvo. V rokali imata knjižice, kjer je napisano, da sta že v tej in oni občini delala, po nekaj dni. „Mi pošteni ljudje, mi pošteni ljudje“, za-trjujeta cigana na vse plati. Gospodičnoma so pred-

vsem bili všeč gumbi in toaleta sploh. Pričnete ju o-gledavati prav od blizu. Vsi uradniki vstanejo s sto-lov ter ju obstopijo. Bila sta v resnici zanimiva tipa. Gospod uradnik je z ozirom na to zanimivost razso-dil jako velikodušno: „Napišite“, reče gospodični — „da imata dovoljenje za 14 dni. Saj sta naša držav-ljana in Jugoslovana.“ Cigana se priklanjata na vse strani, zahvaljujeta dobre jugoslovanske gospode, a prihodnji trenotek sta že iz dvorane.

Sredi dvorane je gruča očividno revnih žensk. Prišle so vprašat, kaj bo s podporo? Nekatero so v-dove po možeh-vojaki, druge imajo može ali sinove še v laškem vjetništvu, a že toliko mesecev niso do-bile nobene podpore. Zadeva, katero je treba v res-nici nujno urediti.

Sredi med drugimi stoji visok starejši kmet ter se rine k mizi, kjer piše uradnik. Mož je očividno ze-lo prebrisan in precej dober govornik-samouk. Pove, da ima osem otrok, a zemlje čisto malo. Pri njih je pa neki grof, ki ima mnogo zemlje, a jo je dal v na-jem drugim. Naj bi mu torej tukaj napisali neko na-kazilo, da sme vzeti grofu toliko zemlje, kolikor ravn-o potrebuje, da preživi svoje otroke skozi leto. Za-deva je nujna, ker je treba sedaj obdelati za prihod-nje leto. Uradniki so mu pojasnjevali, naj še nekoliko potrpi, dokler ne sklenejo poslanci v Beogradu take postave. Mož je bil obljube vesel, vendar je pa ostal mnenja, da bi bilo vsaj zanj najbolje, ako bi mu ta-kaj napisali na listek, koliko in kje da lahko vzame zemlje.

Tako gre od jutra do večera, prizori se vrste v pestrem redu, kakor v kalejdoskopu. Ljudstvo je pri vsej svoji priprostosti videti zelo brihtno. In srčno dobro in zaupljivo je. Te zaupljivosti ne smemo zlorabljaliti in v svojem pričakovanju ne sme biti raz-očarano.

ostane torej drugega, kakor da se ali pobarabi in da propade, ali pa zbeži študirat v Jugoslavijo. Pozdravljati moramo torej naše mladeniče in mladenke, ki imajo v sebi toliko energije, da se podajo na pot z velikimi nevarnostmi, čisto brez vsakih sredstev in samo zaupajoč na dobra srca v Jugoslavijo. Ljubljanske šole so prenapolnjene, stanovanja dobiti ni mogoče, ter se pomikajo od Ljubljane proti Mariboru, kot drugemu velikemu mestu Jugoslavije. Tako pride tak mladenič — še otrok — iz Trsta in ostalega Primorja v Maribor, nevede, kam bi se dal. Dobri ljudje, ožji rojaki, se zanj zavzamejo, radi bi mu pomagali na pot. A kaj storiti? Treba je hrane in stanovanja, a to pa stane denarja, veliko denarja. Mnogo dijakov že imamo, vedno prihajajo novi, obvestili so nas, da je še 400 dijakov nepreskrbljenih. Vlada da vsakemu 120 K mesečno begunske podpore. To je velikodušno, ker vlada pravzaprav nima do teh dijakov nobenih obveznosti in dolžnosti. Toda za življenje je še vedno premalo. Vrše se sestanki, snuje se begunska organizacija, toda preden se bo razvila v zadostni meri, treba časa. A zadeva je zelo nujna. Ko pride dijak, izmučen in lačen, ga je treba najprej peljati v najbližje kavarno ter mu kupiti kave, potem preskrbeti za prvo silo prenočišča. Če ni drugače, se prosi vojaške, da ga vzamejo s sabo v vojašnico.

Za prvo silo, dokler ni oskrb begunske mladine postavljena na boljšo podlago, bi prosili, da bi dobri ljudje pošiljali prispevke zanje na uredništvo „Straže.“ Priobčili bomo imena darovalcev, denar pa izročili svojemu namenu. O stvari ni mogoče nič več debatirati in nič premišljati, treba je naglo nekaj storiti in več kot dvojno da, kdor v tej veliki zadregi nujno da.

Organizacija socialne demokracije.

Da ima socialna demokracija najbolje izvedeno organizacijo, je priznano. V organizaciji je njena moč. V naslednjem podam organizacijo socialne demokracije v Nemčiji.

Podlaga vesoljne strankine organizacije je socialdemokratično društvo posameznih volilnih okrožij. 397 socialno demokratskih okrožnih društev je združenih v 40 okrajev, ki jim načeluje eden ali več plačanih tajnikov. Tajniki so odgovorni za vse agencijsko in organizacijsko delo v svojih okrajih. Razun tega je leta 1914 imelo 106 volilnih okrožij plačane okrožne tajnike.

Vso stranko vodi strankino načelstvo, ki ima svoj sedež v Berlinu. Sestoji iz 11 oseb, 9 izmed njih je stalno in pošteno plačanih. Načelstvu stoji šele od leta 1912 ob strani strankin odbor, sestojč iz 40 delegatov okrajev. Sestaja se vsaj vsako četrt, leta enkrat. Prvotno je bilo njegovo delovanje zamišljeno zgolj kot posvetovalno in presojevalno. Med vojsko pa se je delokrog in pomen strankinega odbora politično dokaj dvignil. Ker namreč od leta 1913 do 1917 stranka ni mogla prirediti nobenega shoda, je marsikaj, kar je spadalo v področje strankinega shoda, samo ob sebi prešlo na strankin odbor; ne sicer formalno, pač pa, kar zadeva moralni vpliv na stranko in javnost. — Razun strankinega načelstva in odbora ima stranka, še nadzorstvo, ki šteje devet udov in nadzira poslovanje vodstva.

Najvišje zastopstvo stranke je strankin shod, ki se ga udeležujejo delegatje posameznih volilnih okrožij. Volilno okrožje, ki šteje do 1500 članov, lahko voli enega delegata, do 3000 dva, do 6000 tri, do 12.000 štiri, do 18.000 pet in za vsakih nadaljnjih 6000 zopet en delegat. Na zadnjih strankinih shodih je bilo povprečno 400 do 500 udeležencev.

Kar zadeva finančno stran stranke, bodi samo omenjeno, da je imela v volilnem letu 1912 samo osrednja blagajna v dohodkih in izdatkih 3.329.971,35 mark obrata. Pri tem pa so volilni okraji dolžni oddati osrednji blagajni le 20 odstotkov svojih dohodkov. Resnični dohodki in izdatki stranke so torej mnogo večji od zgoraj omenjene vsote.

Krepke, do slednje vase razvite organizacije je treba tudi naši Kmečki zvezi! Da to dosežemo, morajo delovati vsi: Okrožni odbori, okrajni odbori in župnijski odbori! Pa z vneto delovati, prešinjeni s kmečko organizacijsko mislijo! In enotno, res organizirano! Sklepe in navodila okrožnih odborov morajo okrajni odbori takoj predelati, jih krajevnim razmeram prikriti ter jih takoj zopet razposlati na župnijske odbore! In v župnijskih odborih je glavno, podrobno delo, od katerega je odvisno vse. Vsak zaupnik župnijskega odbora mora imeti pazno oko in gorlo srce za njemu odločeno vas ali kraj! Tu mora neumorno nabirati ude, jih držati skupaj in širiti med njimi naše liste! Jih ob vsaki priliki navduševati in vneti za Kmečko zvezo!

Zlasti na nekaj ne smejo pozabiti odbori, bodisi okrožni, okrajni ali župnijski: mesečne seje! Dokler bodo odbori prirejali mesečne seje, bo Kmečka zveza rasla, ker bo življenje v njej! Kakor pa se bodo začele seje opuščati, bo Kmečka zveza jela propadati!

Po vseh vaseh in krajih razpletena, v okrajne in okrožne Kmečke zveze združena organizacija, ki jo enotno vodi osrednja Jugoslovanska Kmečka zveza: to bo naša moč, moč združenega krščanskega jugoslovanskega kmečkega ljudstva!

Slovenci širite naše liste!

Nikar tarnati.

Naši ljudje tožijo nad razmerami v Jugoslaviji. Nad davki, draginjo, pomanjkanjem, oduševstvom, verižništvom. Po pravici! Toda pozabiti ne smemo, da so vse to posledice vojske, ki se javljajo v vseh državah, v nekaterih še vse hujše in občutnejše, kot pri nas. Zlasti v Nemčiji in v Nemški Avstriji. Nemški listi sami to odkrito priznavajo.

„Draupost“ dne 30. septembra t. l. opisuje razmere po nemškem delu Koroske in v Celovcu. — Pred približno dvema mesecema so Jugoslovani zapustili Celovec. Zdaj že nekaj tednov manjka mesa, ne le v Celovcu, ampak tudi po ostalem nemškem Koroskem. Kmetje tisto malo živine, kar je še imajo, nočejo dati, ker vedo, da avstrijska krona kmalu sploh ne bo imela nikake vrednosti. Isto je z moko. Komaj so odšli Jugoslovani iz Celoveca, naenkrat je cena moki skokoma rasla in kmalu je zmanjkalo moke. Prišle so karte in — glad. Entenja je dovažanje moke in žita ukinila, iz ostale Nemške Avstrije vsled pozne žetve in agitacije poljedelcev za zvišanje žitnih cen nič ne dobe, nemška Koroska sama pa od letošnje žetve niti enega vagona ni pripravila.

Prvi trgovski list v Svidl „Neue Züricher Zeitung“ razpravlja v zadnjih številkah o mirovni pogodbi in bodočnosti Nemške Avstrije. Z Avstrijo, paše, so ustvarili državo, ki se ne more sama prehraniti, ki mora njena trgovska in plačilna bilanca ostati vedno pasivna in ki je njeno glavno mesto bližje pogina. Potem govori o dolgu Avstrije. Samo Nemčiji je Avstrija dolžna 6 milijard. Vsak Avstrijec, bodisi mož ali žena ali dete ali starec mora samo Nemčiji plačati 1000 K; od vsega dolga sploh pa pride na osebo 10.000 K dolga. Mirovna pogodba vodi k državnemu bankrotu in finančnemu polomu.

Iz Berna poročajo, da ponujajo tam avstrijske krone po 4% centime, torej polovico manj, kot za jugoslovansko krono, pa ne dobijo kupca. V Celovcu se za 1000 jugoslovanskih K dobi 1040 avstrijskih. Dunajska „Devisenzentrale“ je strogo naročila, naj finančni svet in avstrijsko-ogrska banka pokupi vse jugoslovanske bankovce, izdati pa ne sme prav nobenega.

Pred enim mesecem je sicer Nemška Avstrija z Jugoslavijo sklenila kompenzacijsko pogodbo, po kateri bo dobivala za svoje večidel industrijsko blago od nas v zameno 23.000 vagonov živil. Ker v Nemški Avstriji obrt precej počiva, je težko verjetno, da bi nam mogla dobavljati dogovorjeno množino kompenzacijskega blaga. Seveda tudi od Jugoslavije dogovorjene množine živil ne more zahtevati.

Dasi v Jugoslaviji res še ni vse urejeno in kakor bi moralo biti: če se ozremo v Nemčijo in Avstrijo, moramo biti veseli, da so pri nrs življenjske razmere še tako ugodne. A Nemci si bodo opomogli iz sedanjih neznosnih razmer! Nekaj imajo, za kar jih moramo zavidati: silno voljo in požrtvovalnost. Pred kratkim smo čitali, kako so na Nemškem uvedli za delavce na dan po eno uro dela za državo. Če je na nemškem samo 20 milijonov delavnih moči in se vsaka delovna ura računi po 1 marko, zaslužijo nemški delavci svoji domovini vsak dan 20 milijonov M za odplačevanje dolga! To je domovinska zavest in požrtvovalnost! Pri nas take zavesti in požrtvovalnosti ni. A ljudstvo moramo k temu vzgojiti! Ne jamarati, ampak delati in žrtvovati!

TABOR

muropolskega in prekmurskega kmečkega ljudstva sklicuje Slov. Kmečka Zveza

v nedeljo, dne 5. oktobra ob 14. uri (2. popoldne) na

Cvenu pri Ljutomeru.

Govorijo: dež. poslanec Ozmec, Žebot, Rajh, Novak in drugi. ::: Vabimo k obilni udeležbi. Okrajni odbor K. Z.

Politični pregled.

Prestolonaslednik Aleksander je odločil Protiča, da sestavi novo vlado. Protič se je podvrget tej nalogi s pridržkom, da se odloči temu mandatu, ako se mu ne posreči sestaviti kabineta tekom 48 ur. Protič je začel takoj s pogajanjmi z raznimi parlamentarnimi strankami in pozval tudi demokratsko zajednico, naj pošlje svoje kandidate v njegovo vlado. A klub demokratov z Davidovičem na čelu se je izjavil proti Protiču kot sestavitelju vlade z utemeljitvijo glede Protičeve osebnosti izza njegove minule politične dobe. Demokratom so sledili seveda socialisti, ki so tudi odklonili udeležbo pri Protičevem kabinetu. Crnogorci so se pa izrekli, da bodo sodelovali z novo vlado za in proti po njihovem mnenju, kakor se jim bodo nudile in prijale politične razmere. Protičev kabinet bi imel torej 135 glasov in nova opozicija 127. Protičeva vlada bi imela le tedaj svoj kvorum, ako bi vsi Crnogorci bili na strani vlade. Iz vseh izjav nove opozicije je dovolj jasno in razvidno, da so demokratski socialisti vred proti koncentraciji. Saj Svetozar Pribičević je takoj izjavil, da ne gre v kabinet brez socialistov; socialisti so pa proti vsaki vladi,

v kateri bi bil zastopan Jugoslovanski klub, torej tudi demokrati. Socialisti in demokrati so pač kakor mož in žena, družji jih strankarska sebičnost in njih postopanje onemogočuje koncentracijo vlade.

Po trenutno prevladujočih razmerah se ne da skovati in zvariti nikakšen koncentracijski kabinet. Vladni posli se bodo morali izročiti ali stari opoziciji ali pa demokratsko-socialistični skupini. Ako se ne posreči Protiču pri vsem prizadevanju doseči sporazuma med demokrati, socialisti in radikali, bo pač obveljala možnost, da se odloči regent Aleksander za vodstvo vlade na eno ali drugo stran.

Italijansko zbornico so razpustili in odločili: 1. Volilni okraji bodo dne 16. novembra t. l. izvolili ono število poslancev, ki je zanje določeno. 2. Senat kraljestva in poslanska zbornica sta vpoklicana dne 29. novembra t. l. Ta dekret razpusta je podpisan od kralja in ministrskega predsednika Nittiija.

Italijanski vojni dolgovi znašajo 80 milijard lir, saj je zvišala Italija svoj dolg od decembra 1918 do avgusta 1919 za 20 milijard lir. Italija je po tej vojni se pogreznila v dolgove prav do grla. Tudi premirje, v katerem se nahaja, jo uničuje valutno in gospodarsko od dne do dne. Pri vsem tem valutnem in gospodarskem polomu je še Italija sirota brez surovin, premoga in živeža. V Italiji so se začeli močno gibati in dvigati glave socialisti, ki so smrtni sovražniki nacionalistov, njihovega slabega gospodarstva in zavlačevanja oboroženega stanja Italije. Italijanski socialisti in njih somišljeniki med vojaštvom bodo v bližnjem času preustrojili Italijo po priroju ruske sovjetske vlade in Trockija. Ako se posreči po italijansko vladnem krmlu socialistom, potem ne bodo reševali jadranskega vprašanja Italijani in D'Annunzio, ampak mi Jugoslovani.

Francija je sklenila umakniti svoje čete iz Reke.

D'Annunzio je zasedel na Reki podružnico avstro-ogrske banke in bo izdajal papirnat denar. Italijanska vojaška stranka se trudi, da pride do nasilnega in krvavega spopada med D'Annunzijsvo bando in jugoslovansko armado in to še pred novimi italijanskimi volitvami.

V Milanu so zasledili skrivno zborovanje laških anarhistov. Aretiranih je bilo veliko anarhistov, ki so hoteli razstreliti milanski kolodvor, odrezati to mesto od javnega prometa in uničiti z bombami vsa javna poslopja.

Slovenski in italijanski socialisti Julijske Benečije so se združili. Dne 21. t. m. so se v Trstu sestali slovenski socialisti Julijske Benečije. Dr. Tuma je predlagal, da se naj združijo z italijansko socialistično stranko. Sklenili so, da začno izdajati lastno socialistično glasilo. Resolucija, ki so jo sklenili, naglašja vzajemnost slovenskega proletarijata Julijske Benečije z revolucionarnim proletarijatom vsega sveta.

Cehoslovaška in Ogrska ste sklenili pogodbo s sledečimi določili: Cehoslovaška ljudovlada da Ogrski 20.000 vagonov kurilnega lesa, za kar odstopi Ogrska Cehoslovaški volno in usnje. Množina tega blaga se bo določila pozneje.

Pri pogajanjih med zastopniki Gornje Slezijske in pruske državne skupščine se je dosegel sporazum vseh strank. Gornja Slezijska dobi pokrajinsko avtonomijo v okvirju dalekosežnih določb, ki bodo veljavne za pruske pokrajine.

Mirovna konferenca v Parizu je pridelila Predarelsko Avstriji proti ljudski volji.

Na predlog generala Focha bodo pregledovali izvedenci vsako četrtletje nemško armado.

Stavka jeklarjev v Ameriki še traja nadalje. Sedaj groze že amerikanski rudarji, da stopijo tudi v stavko. Istočasno so stopili v stavko angleški jeklarji in sedaj groze tudi angleški premogarji in železničarji. Vlada se pripravlja, da onemogoči uspeh stavke.

Tedenske novice.

Cenjenim naročnikom! Zopet se je začel nov mesec in upravnništvo „Straže“ mora cenjene naročnike opozoriti na modri križ na ovitku in priloženo položnico kot znamenje, da je naročnina s 1. oktobrom t. l. potekla. Potekla je naročnina tudi vsem o nim naročnikom, ki so sicer v začetku leta plačali naročnino 12 K, oziroma pred 1. majem do konca leta, a še do sedaj niso poslali doplačila za zvišano naročnino od 1. maja t. l. naprej. Tisk, papir in vse drugo se je tako podražilo, da bi bil brez tega povišanja obstanek naših časnikov nemogoč. Naši listi so primeroma z vsemi drugimi listi najcenejši. Ne gre za dobiček, gleda se samo na dobro stvar. — List „Straža“ stane od 1. maja 1919 naprej za Jugoslavijo celoletno 18 K, polletno 9 K, četrtletno 5 K (ne pa 4,50 K!); za inozemstvo celoletno 24 K, polletno 12 K. Kdor je ob novem letu že plačal 12 K, mora doplačati do konca leta sedaj še 6 K. — Pri današnjih poštnih razmerah potrebujejo denarno pošiljavo včasih do en celi teden, preden pridejo na upravnništvo. Brez plačila se pošilja list še samo dvakrat trikrat, potem pa se ustavi. Iz gospodarstvenih ozirih se tiska vedno le omejeno število izvodov, tako da starejše številke navadno niso več na razpolago. Vsakemu naročniku je torej le v lastno korist, da naročnino takoj ponovi, ako hoče nepretrgano imeti list. Naročniki! Ostanite nam zvesti in razširajte pridno naš list! — Upravnništvo „Straže.“

JDS-arjem v poduk. Gospodje te stranke se razburjajo po svojih glasilih radi nečega pisma dr. Reismania iz Celja in radi telefona. Uredništvo mariborskih listov iz Cirilove tiskarne izjavlja, da pri celji zadevi ne zadene niti pošte in ne telefona nobena krivda. Kaj pa ko bi gospodje malo bolj pregledali vrste svojih sobojevnikov? Bodo morda našli tam kaj na koga, ki nam je prinesel cel kulturne škandal še na toplem krožniku naravnost iz celjske liberalne kuhinje, kjer vrejo in se pečejo kulturni škandali.

Redno maturo so v jesenskem roku dne 29. septembra napravili na mariborski državni gimnaziji sledeči abiturienti, bivši vojaki: Bezjak Jožef iz Samušana, Franc Ernest iz Ponikve, Gajšek Karol iz Konjice, Turin Ivan iz Poljčan, Zidanšek Jakob iz Spitališča, Zorec Franc iz Partinji.

Nova banka v Mariboru. Eskomptno banko v Mariboru je prevzela naša slovanska Jadranska banka, ki ustanovi podružnico Jadranske banke v Mariboru.

Cestna policija. Kolesarenje po drevoredih in obstranskih potih. Ponovno ugotavljam, da se kolesarji ne držijo predpisov cestne policije in se vozijo po drevoredih in obstranskih potih. Opozarja se, da je tako vozarenje prepovedano. Prestopniki se bodo kaznovali v smislu obstoječih tozadevnih naredb.

Obmejno slovensko ljudstvo čista svoje voditelje. Neumorno delavemu narodnemu boren in voditelju obmejnih Slovencev č. g. Evaldu Vračko, župniku v St. Iljg v Slov. gor., je priredil obmejni rod dne 2. oktobra zvečer kot na predvečer njegovega godu sijajno bakljado. Močen pevski zbor mu je zapel vrsto narodnih pesmi, mladi in stari pa so prikorakali v dolgi vrsti z lampijoni v rokah. V imenu obmejnih Slovencev je izrazil iskrene čestitke gerent g. Franjo Frajham. Tako slavi naše ljudstvo one može, ki so narod probujali, ga vodili v težkih časih in bili radi tega preganjani.

Dr. Gorišek, ta „najčistejši“ značaj in neumorni osrečevalec Slovenskih gor, ta priljubljen slaviček, se hudiče v zadnjem „Slov. Narodu“ z dne 27. sept. t. l., „da je nekdo smatral za potrebno, da je lepo izza grma intrigiral zoper imenovanje dr. Weixla za gerenta pri Sv. Trojici v Slov. gor. in to samo radi tega, da ustreže svoji osebni osvetaželjnosti.“ Gospod doktor pravi, da so to dognale poizvedbe. Mi pa imamo pismene dokaze, da je šentlenartski general izza grma intrigiral naravnost pri knezoškofu zoper g. kaplana in ga v dopisu z dne 28. junija t. l. popolnoma na neresnični domnevi zločestno ovadil izza grma „postajno poveljstvo“ Sv. Lenart, „in to samo radi tega, da ustreže svoji osebni osvetaželjnosti.“ Drznili bi se vprašati g. odvetnika, kdo je pri bivšem ministru dr. Kramerju intrigiral, da je ta zahteval prestavo g. poštarja pri Sv. Lenartu, ki še tukaj slušbuje le par mesecev in je bil na to mesto definitivno nastavljen? Kaj ne, g. general, to je seveda strankarsko popolnoma brezpomembno?! Morda nam še g. doktor odgovori na vprašanje: Kdo se je skril za druge firme in ovadil g. notarja Stupica pri poverjeništvu za pravosodje?! Radovedni smo, kdo je tisti gospod, ki zna sedaj prav spretno plezati po lestvici na kvišku? Stari so govorili: Kdor ima maslo na glavi, naj ne hodi na solnce.

Prijatelj v Radgoni. Ob zadnjem obisku sem Ti razkladal jugoslovanske dogodke pri Sv. Lenartu ter o onem tihotapcu J. D. Danes, dne 27. septembra, pa se je zgodila taka zanimivost, da Ti moram takoj v pismu sporočiti: Oni trgovec in pek J. D. pri nas — eh, saj Ti ga lahko s polnim imenom povem, da si ne boš po nepotrebnem trl butice — Janez Dimnik je ta, Danes torej je s svojim sinčkom poslal proti Cmurku v Avstrijo težko obložen voz živil. Svinje, teleta, klobase in polno kruha in žemelj je bilo na vozu, tako da so se osi šibile in so konjički pešali. Nemcem so se gotovo že sline cedile po tako imenitni menazi. A smola in nesreča je hotela, da so voz zasačili naši vrli orožniki in vso blago zaplenili. Sedaj je seveda pri Dimnikovih vse razočarano in pobito. To so tisti „Jugoslavlani“, ki znajo tudi malo bindiš. Zadnji čas je že, da se da Dimnik pod nadzorstvo. Naj pa pri tem ne pozabijo na onega mesarja v trgu in gostilničarja z bledimi slovenskimi trobojnicami obenem, zvestega Jugoslavana, ki se je zmotil ter dal Dimniku naložiti mesa in klobas, mesto da bi naš trg bolje preskrboval. Menda bo brez dvoma, da je Framčan tudi zapleten v tihotapske skrivnosti.

Izjava nemških protestantov na Slovenskem. Dne 29. junija so se v Celju zbrali župniki evangelijskih občin na Slovenskem. V svoji izjavi, ki so jo v poslali ministrstvu za verstvo, prosijo vlado, da jim zakonito jamči popolno svobodo evangelijske veroizpovedi in s tem avtonomen red, upravo in vodstvo njihovih cerkvenih zadev. Zlasti se jim naj po posebnem zakonu ohrani pravica, da pri skupnih javnih verskih vajah, pridigi, veronauku in dušeskrbju rabijo materni (nemški) jezik. Istotako naj jim vlada ne omejuje pravice, da smejo za cerkev in šolo poklicati župnike in učne moči iz inozemstva, ako v lastnem kraljestvu ni za to službo sposobnih moči. Naj dalje vlada določi, da imajo evangelijske cerkvene občine, kakor doslej pravico, da si zakonitim potom pridobivajo lastnino in neovirano posedajo zavode, ustanove in fondne, ki so določene za cerkvene, naučne in dobrodelne namene. Tudi prosijo za svoje občine in za župniške financijelne pomoči vlade. Slednjič zatrjujejo vladi, da hočejo biti novi državi zvesti v besedi in dejanju.

Vzajemnost bančnih uradnikov. V znak popolne vzajemnosti s stavkajočimi zagrebškimi tovariši so bolgrajski bančni uradniki dne 25. t. m. uprizorili enodnevno stavko.

V Pojasnilo. Mnogo gg. tovarišev in tovarišic in tudi učiteljskih vdov me povprašuje, ali in do katerega dne v mesecu da jim je vpošiljati knjigovodstvu deželne vlade v Ljubljani pokojninske, oziroma vdovninske pobotnice. Tozadevno naznanjam naslednje: V drugi polovici meseca septembra t. l. obrnil sem se potom okrajnega šolskega sveta mariborskega do knjigovodstva deželne vlade za notranje zadeve v Ljubljani s prošnjo, da naj blagovoli kratkim potom v naših časnikih objaviti, ali in do katerega dne je vlagati navedene pobotnice. Knjigovodstvu pa se ni zdelo vredno, upoštevati vljudne moje prošnje, kajti došel mi ni tozadevni odgovor in tudi v časnikih se ni objavilo ničesar. Gospoda pri knjigovodstvu mora biti brščas preobložena z delom, da ne vtegne sestaviti par vrstic. Teliko v pojasnilo.

Ali je to mogoče? Kakor smo čuli, plačuje naša deželna vlada pomožnim pisarniškim močem, zaposlenim pri mariborskem okrajnem glavarstvu, dnevno 3 K 20 v za dnevno osemurno delo. Neverjetno, a če je res, je to prava sramota za mlado našo državo. V tem znesku se je uslužbenec izplačevalo že pred dvajsetimi leti, ko so bile življenske potrebešine in njih cene drugačne od sedanjih. Pričakujemo, da bode deželna vlada nemudoma odpravila to sramotno dnevno in jo času primerno zvišala.

„Papeški koleg.“ S tem naslovom je odlikovan apostolski zavod, ki ga vodijo jezuitje v Velehradu na Moravskem. Papež Benedikt je podelil to odlikovanje v trdni nadi, da utegne Velehrad, češko narodno svetišče, kjer se je že toliko storilo za versko ujedinjenje vseh Slovanov, postati središče za vzgojo sposobnih misijonarjev, ki bodo postali apostoli slovanskih narodov.

Zoper uživanje in npravno propalost na Francoskem je spisal nadškof Andrien v Bordeauxu (Bordou) postirski list. Škof se zgraža zlasti nad nekim novim plesom, ki je zašel v mesto od nekega daljnega obrežja. „Francija žaluje“, pravi škof, „kljub zmagi“. Žaluje za poldrugim milijonom svojih sinov, ki so padli. Nedostojno je, če se zabava in še na tako nedostojen način. To priliko porabljam. — pravi škof — da se zavarujemo proti nedostojnosti v obleki, ki se pojavlja pri nekaterih ženskah, katere so tako drzne, da si upajo tako nastopiti še celo v cerkvi. Nравnost, čednost, propada; rešimo jo! %

Zgradil in dovršil se je te dni ladijski most čez Savo. To je prvi most, ki veže Srem in Utačvo in sploh prvi most za pešce in vozove, ki veže Srbijo s Hrvaško in Slavonijo.

Na sprednjem delu savskega mosta se je porušilo v terek sedem jarmov. Poškodovan je bil samo en delavec. Delo se nadaljuje in ni pričakovati radi tega kake zavlake dovršitve mosta.

Potvarjenje poštinih znamk v Prekmurju. V Prekmurju so se začele spravljati v promet potvorjene poštne znamke, na katerih so čez sliko natisnjene črke: SHS. Opozarjamo občinstvo, da se strogo kaznuje ne le potvarjenje poštinih znamk, ampak i njih spravljanje v promet. Občinstvo naj v interesu države naznani ponarejalce in razpečevalce potvorjenih poštinih znamk bližnjemu poštnemu uradu ali pa osebam javne varnosti.

Nemška Avstrija zvišala tarife. Državne železnice zvišajo s 1. oktobrom železniške tarife za tovarno blago za 100%. S 1. januarjem 1920 bodo pa vnovič zvišale vse železniške tarife zopet za 100%.

Promet na Dunaju — ustavljen. Vsled velikega pomanjkanja premoga je na Dunaju ustavljen ves promet. Ustavljen je obrat dunajskih železnic, tramvaja, obrat v tovarnah in industrijskih podjetjih. Dunaj je zavrt popolnoma v temo, ker nimajo nobene — razsvetljave.

Pomanjkanje premoga na Dunaju. Z Dunaja poročajo, da električna cestna železnica zaradi pomanjkanja premoga že teden dni ne vozi; šele danes prične z omenjenim obračevanjem zopet voziti.

Zvišanje svetovne poštine. Po poročilih iz Madrida se bo vršil v mesecu decembru t. l. svetovni poštini kongres v Madridu, na katerem se bo sklenilo, da se v mednarodnem svetovnem poštnem prometu zviša poština od 25 na 40 centimov in sicer že 1. januarja 1920.

Brzjavni promet s Poljsko se je otvoril. Pristojbina za besedo znaša 68 v. Poleg redne pristojbine je plačati še pribitek 3 K za vsako brzjavko.

Češka prodala svoje sladkorne zaloge. Praški listi poročajo, da je Češka prodala neki češko-nizozemski banki vse svoje odvišne zaloge sladkorja za 300 milijonov frankov v zlatu, da na ta način povzdigne svojo valuto. Vsa znamenja torej kažejo, da — nam bo za sladkor huda predla.

Cene sladkorja so določene do preklica takole: kristalni sladkor in sladkor v grudah po 12 K, sladkor v kockah pa po 12 K 30 v za 1 kg. Pričakovati je do novembra znižanje cen, ker je bila na Češkem letina sladkorne pese prav ugodna.

Slovenski milijonarji. Iz pisarne za zasedeno ozemlje v Ljubljani so pisali sto pisem na sto slovenskih milijonarjev-vojnih dobičkarjev in sicer 80 za sebnikom in 20 velikim denarnim zavodom, kjer so prosili, da bi kaj prispevali za revne begunske dijače. Uspeh je bil sledeči: nekateri niso odgovorili ničesar, drugi so dali po 20 K, vsega skupaj je ta zbirka prinesla 1765 K, torej je povprečno vsak slovenski milijonar „daroval“ 17 K!!!

Trgovci slovenjebistriškega okraja imajo zborovanje svoje stanovske zadrage v nedeljo, dne 5. t. m., popoldne v dvorani kranilnici v Slov. Bistrici.

Poleg važnih dnevnih vprašanj, kakor ustanovitve obrtnih in trgovske zbornice, valute itd., je na dnevnem redu tudi volitev predstojništva. Tako bo tudi v tej važni stanovski korporaciji vendar enkrat odklenalo jerobstvu nemčurskega trgovca nad slovenskim, potisnjenim dosedaj v najskrajnejši kot! Pozdravljamo torej najtopleje trgovce slovenjebistriškega okraja v trenutku, ko v svojem stanovskem združenju stopajo na lastne noge!

S 1. oktobrom t. l. se je izločila poštna nabiralnica Staravas (z dostavljalnimi okolišem Staravas, Gregorce, Dramlje) iz okoliša poštne urada Bizelj-sko in se prideli okolišu poštne urada Brežice.

Izprememba uradnih imen poštinih uradov. Izpremenila so se sledeča uradna imena poštinih uradov: Miklavčevo (Koroško) se imenuje odslej Zitaravas; Bela cerkev pa Bela cerkev na Dolenjskem; Zagradec-Fužine je Zagradec na Dolenjskem; Smartno pri Gornjem gradu se imenuje zdaj Smartno ob Dreti; Sent Ilj se je izpremenil v Sent Ilj v Slovenskih goricah; Sveti Andraž v Leskovcu pa v Sveti Andraž v Halozah.

Babiški tečaj na porodniškem oddelku občne in javne bolnice v Ljubljani se prične dne 4. novembra 1919 in ne 1. oktobra, kakor je to bilo prvotno razglašeno.

Za društvo „Vrtnarska šola“ v Kranju vlijudo vabim vse posestnike in najemnike vrtov ter enako tudi vse ljubitelje prelepe vrtnarske stroke k sodelovanju in podpiranju skupnih smotrov, ki naj pomagajo pri gospodarsko strokovnem povzdigu naše mile nam domovine. Naša organizacija se nahaja v najlepšem razvoju. Vsakdo je vabljen, da pomaga k še hitrejši pomnožitvi potrebnih moči, da nam bo naše podjetje toliko preje moglo služiti v naš lastni blagor s tem, da se splošno skrbi za razvoj vrtnarstva ter prav posebno dela na to, da se bo tudi v mladini budilo veselje do tega najbolj idealnega ročnega dela. Društvo „Vrtnarska šola“ ima nalog, ustanavljati v vseh posameznih krajih, koder sega naš delokrog vzorne vrtove, iz katerih se bode razdeljevalo: semena, sadike, podtaknjence, drevesca in drugo. V teh društvenih vrtovih se bode mladina učila koristnega dela. Ob enem bodo te društvene postaje tako urejene, da bodo služile kot zavetišče primernemu številu invalidov. Kako velikega pomena je primerna organizacija za vse posestnike in najemnike vrtov, je razvidno že iz tega, ker bo društvo vzdrževalo posebne strokovnjake in izurjene vrtnarske delavce, ki naj bi dajali strokovne nasvete in bodo sploh na razpolago za vzorno oskrbovanje vrtov. Vrtnarska znanost je tako obsežna, da je k vspešnemu razvoju te stroke potrebno celo krdelce strokovnjakov. Vzdrževati iste je posamezniku nemogoče, pač pa bo primerno razvita in v to poklicana organizacija lahko nastavila zahtevam odgovarjajoče moči. Umetno vrtnarstvo je najprimernejše razvedrilo za invalide. Ob enem je vzorno urejeno vrtnarstvo že iz svojega lastnega obrata zmožno vzdrževati marsikaterega siromaka, kar bode gotovo v odpomoč bremenu, ki so nam ga naložile razmere preteklih let. Izpeljava naših lepih vrtnarskih načrtov nam vsem za gotovo prinese v gospodarsko-trgovskem, kakor tudi v dobrodelnem oziru koristi. Saj po mnogoletnem delu računam na zaupanje vseh tistih, ki ne stavijo nemogočih zahtev in upam, da se priglasi še večje število sotrudnikov, članov in podpornikov. — Goik.

Prodaja lesa. Pri šumarskem odseku zemaljske vlade v Sarajevu prodalo se bo dne 21. oktobra 1919 ob 10. uri potom pismene dražbe 2000 bukovih dreves na panju, ki bode dal 10.000 kubičnih metrov lesa, dalje 1.900 jelk, ki bodo dale 2.500 kubičnih metrov lesa. Izključna cena je skupno K 335.900.—, vadij znaša K 34.000.—. Razglas je interesentom v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani na vpogled.

Gnoj se bo potom licitacije prodajal v nedeljo, dne 5. oktobra ob 10. uri predpoldne v konjički (dragonski) vojašnici v Mariboru.

V nedeljo, dne 5. oktobra 1919.

VELIKI LJUDSKI TABOR

ki se vrši ob vsakem vremenu

pri Sv. Križu nad Dravogradom

(1 1/2 km od postaje Dravograd—Meža).

Dopoldne:

Ob pol 10. uri sv. maša. Sodelujejo mariborski gg. pevci. Po sv. maši tabor. Nastopijo razni gg. govorniki iz Korotana, Štajerske, Kranjske in Primorske.

Popoldne:

Ob pol 3. uri narodna veselica: petje, govori, dražbanje in domače zabave. Tople in mrzle jedi ter pijača na razpolago.

Mili Slovenci in mile Slovenke iz slovenskega Korotana, iz Labudske in Dravske doline, iz Mežiške, Mislinjske, Šaleške, Savinjske doline in Celja! Prihitite v obilnem številu na ta velepomembni tabor!

Tužni Korotan vas vabi in kliče.

Slavnostni odbor.

Dopisi.

Sv. Križ nad Mariborom. Pri nas vam imamo šolnika, ki ni prav za prav „šulmajster“, da se razumemo, ker smo ob meji, ampak kak raznašalec „Mariborskega delavca“. Vam bega od hiše do hiše, od bajte do bajte in sili ljudi, da si naročajo ta listič, ki je protiverski in niti ne strogo slovensko naroden, ampak je pobratim stare „Marburgarice“. Drugo vprašanje pa je: Ali ima ta list kako vrednost za kmeta? Ta listič vendar ne zasluži naslova „Delavec“, ampak „Mariborski advokat“ ali zagovornik mariborskih Nemcev in nemškutarjev. Tega časnika še Mariborčani nočejo, ker sploh ni v njem nič, pa bi ga naročali mi obmejni zavedni Sv. Križani. Verne in slovenski Križani, vrnite „Delavca“, šolnika pa poženite, kadar vam pride k hiši in vas sili, da izmelavate denar za časnik, ki ni za zadnjega mariborskega pobalina, pa bi ga naj čital kmet od obmejnega sv. Križa. Mi imamo vendar „Slov. Gospodarja in Stražo“, ker smo Slovenci, ne pa bratci Nemcev in nemškutarjev kot „Delavec“ in naš šolnik, saj spada on in njegov list v Avstrijo in ne v Jugoslavijo.

Rdeči breg pri Sv. Lovrencu na Pohorju. No, v našem kotu se nam danes godi in postopa bolj zagrizeno nemškutarsko kot v sami Prusiji. Mi ne boste verjeli in vendar je res, naš občinski urad ima dva pečata: enega slovenskega, drugega pa trdo nemškega za naše nemškutarje. V rabi sta oba v uradnih poslih. Kako to? Hm, naš tajnik, bivši učitelj Moge je nemškutar od pet do glave. Njegovo nemškutarijo pa še podpirajo in hujskajo znani: lesotrtec Germut, Vezonik in Sabati Ernst z raznimi darovi: kakor vreča bele moke ali sploh kaj za pod zob in za po grlu. Ti darovi se delijo Mogiju samo z namenom in pod pogojem, da se pri občini nemški uraduje in je v rabi nemška štampilja. Kaj pa naš župan g. Val. Pečovnik, kaj pa ta poreče k tej uradno izizivalni nemškutariji? Kaj bo? Ko je pa sam bolj na nemško stran in misli da je že prav, če se nemškutarjem postreže z blaženo nemščino; Slovenci v rdečebreški občini pa razumejo itak oboje. Ali pa to postopanje te občine ni znano okrajnemu glavarstvu v Slov. gradu? Naša občina mora dobiti vendar slovensko zavednega gerenta.

Ribnica nad Mariborom. Rani sneg je napravil tukaj občutno škodo na ajdi, prosu, koruzi in v planini tudi na še ne požetem žitu in ovsu. Sneg je večinoma zginil.

Iz ormoškega okraja. Med vojno so gotovi ljudje na račun patriotizma in pangermanizma naravnost sijajno živeli in obogateli. Kričali so „dol s Srbij!“, ovajali in denuncirali so zavedne Slovence ter jih pomagali spravljati v ječe. To so bili zanesljivi renegati, ostali so lepo doma in delali na vse strani mastne kšefte, med tem ko so pravi Slovenci kot voljaki trpeli in krvaveli, povrh pa bili brez vsake pravice. Take so bile razmere v stari Avstriji. Vsak pošten Slovenec bi pričakoval, da mora biti v Jugoslaviji drugače. Naši nekdanji rablji bi pred svojimi žrtvami vsaj ne smeli imeti prednosti. Zal moramo opazovati, da jo pod patronanco breznačajnih glavačev imajo. Renegat-rabelj si nadeje slovansko obleko, pri kima glavaču in namah se najdeti v prijateljskem objemu. Pošten Slovenec pa če ne kima in maže, je — brez pravice, ako to zahtevajo višje strankarske koristi. Pravica, kje si? Smo se li za to borili za našo Jugoslavijo in bili preganjani, da nas sedaj naj tlačijo vlade in častiteljni demokrati skupno z renegati? — V noči na 2. oktober so tatje vlomili pri posestniku Jožetu Keček v Ormožu. Ukradli in odpeljali so mu 10 drevenk žita, 8 pšenice, 1 ponjavo, 5 praznih vreč in nekaj žganja. Na sumu so cigani Bogdanoviči iz Čakovca, ki so nekaj dni poprej pri Kečku prenočili. Kmetje, čuvajte se pred cigani, kjer se pojavijo, naznanite takoj županstvu ali pa orožništvu, da je primo.

Laško. Dne 22. septembra smo si na ustanovnem občnem zboru osnovali Narodno čitalnico za Laško. Obisk je bil povoljen. Odborena pravila nam je prečital in razložil odvetnik dr. Roš, ki nam je v poljudnih besedah predložil vzgojevalne in narodne cilje tega društva. Priglasilo se jih je koj 65 članov. Društvo bo skrbelo za čtivo, gledališke predstave, godbo in poučna predavanja. Prvi odbor se je sestavil takole: Predsednik: poštar Ivan Slavec; namestnik: dr. Cede; tajnica: učiteljica Stegenšekova; blagajničarka: dr. Roševa; gospodar: nadučitelj Cetina; knjižničar: Stanko Pleskovič; odborniki: finančni rešpicijent Ferenčak, čevljarški mojster Kokol in učitelj Kislingar. Društvo čaka mnogo dela, trud bo hvaležen in laško prebivalstvo upa najboljših uspehov.

Književnost.

Casopis za slovenski jezik, književnost in zgodovino. Prvi in drugi snopič II. letnika tega znanstvenega slovenskega lista izideta v začetku novembra t. l. Iz bogate in mnogolične vsebine naj bodo navedene nekatere razprave. Dr. Fr. Weber bo objavil razpravo „K fenomenologiji jezika“, ki bo podala psihološko-spoznavno teoretično analizo besednih in sintaktičnih oblik pod vidikom njih relativne okamenelosti in njih razvoja. Razprava bo za znanost velevažnega pomena ter odkriva za raziskavanja razvoja jezikov sploh povsem nove temelje in metode. Dr. Fr.

Kidrič bo nadaljeval svoje prispevke k zgodovini slovenske reformacije, dr. Prijatelj pa bo objavil zelo zanimiv članek o razmerju med Kopitarjem in Vodnikom. Ramovšev članek o sorodstvu staroindijskega sama bo prinesel marsikako novo etimološko razlago in pojasnil izraz uzmaži v brižinskih spomenikih. Važen donesek k poznavanju jugoslovanske zgodovine bo članek dr. M. Kosa „Poslednji Brankoviči in goriski grotje.“ Prva dva snopiča bosta prinesla tudi večje število očen, tako o Niederlejevih Slovanskih Starožitnostih (Ramovš), o izdanih „Tiskovne zadruge“ (Jurčič I. in Stritarjeva antologija) izpod peresa dr. Kidriča ter o več, za zgodovino Slovencev važnih publikacijah izpod peresa dr. Milka Kos. „Male vesti“ bodo vsebovale manjše referate in kratke razprave iz posameznih strok. Casopis za slovenski jezik, književnost in zgodovino je važen borec za našo mlado kulturo. Zavedajoč se te važnosti, ga je prevzela Slovenska Matica v svoje založništvo in upravo. Upamo, da bo slovensko izobraženstvo z vneto seglo po njem. Naročnina za II. letnik znaša 25 K in jo je pošiljati na Slovensko Matico v Ljubljani, kjer je tudi še nekaj izvodov I. letnika po 20 K komad na razpolago.

Anton Melik, Zgodovina Srbov, Hrvatov in Slovencev. Prvi del. Izdala v zbirki Pota in cilji Tiskovna zadruga v Ljubljani 1919, tiskal Maks Hrovatin. Cena K 10, po pošti 80 v več. Tiskovna zadruga je začela izdajati zbirko poljubno znanstvenih spisov Pota in cilji. Prvi zvezek je pravkar izšel v jako elegantni in priključivi obliki ter podaja Melikovo Zgodovino Srbov, Hrvatov in Slovencev. V njej nam pisatelj riše precej natančno vso našo zgodovino od najstarejših časov pa do konca srednjega veka. Knjigo toplo priporočamo vsakomur, ki se zanima za našo preteklost. O srbski in hrvatski zgodovini ne podaja nobeno slovensko delo toliko kot Melikovo. Drugi del knjige, v katerem bo opisana naša zgodovina od srednjega veka pa do današnjih dni, izide okoli novega leta.

M. Elizabeta O. S. Urs. Cvetje na poti življenja. Ravnokar so pisali časniki, da so ljublj. Uršulinke hude nemškutarice. Tu pa dobimo pod gori navedenim naslovom zbirko poezij za naše razmere precejšnjega obsega in v zelo lepi slovenščini. Pesnica — redovnica iz ljubljanskega uršulinskega samostana — ima v oblasti jezik in pesniški govor, nune menda ne hodijo po kavarnah, glediščih in javnih zborih, torej se je morala tega igranja z jezikom, nijansiranja z izrazi, žuborenja period navaditi med tihimi samostanskimi zidovi. Večkrat dobimo v roke spise doktorjev, narodnih voditeljev, tudi profesorjev, ki imajo neprestano opravka s slovenskimi strankami in stoje v žarišču narodnega vrenja — a kakšen jezik, kako okoren slog! Torej se prelija tok slovenske govornice in sicer žive, kipeče neposredno iz srca, ne pa vkleknjene med platnice knjig, tudi med temi samostanskimi zidovi. Tukaj nimamo prostora za slovstvene ocene in umetniške študije. Opozoriti hočemo samo na praktični pomen te knjižice zlasti za naše kraje. Ljudstvo, tudi polinteligentni, deloma celo inteligentni krogi, obvladujejo le s težavo slovenščino, beseda teče okorno, hrapavo, manjka nijans v izrazih, pointiranja v povdarkih. Ni čudno, ker je šola bila deloma nemška, nemško občevanje se je vgrezalo globoko med ljudstvo, stik z živo slovenščino je bil težak. Ljudstvo bo z veseljem govorilo slovensko, če bo videlo in občutilo vso prožnost našega jezika. Poezije sestre Elizabete bodo vršile zelo hvaležno ulogo. Naj bi jih priporočili naši voditelji po izobraževalnih društvih, Marijinih družbah, šoli odraščajoči mladini. Naj bi se deklamirale te pesmi pri malih veselicah na deželi, šolskih slavnostih, priprostih ljudskih zabavah. Dekle, ki je deklamiralo v Marijini družbi, bo drugič nastopilo v javnem zboru. Učimo ljudstvo prav od začetka jezika in nastopa in ta namen bo zelo dobro služila navedena knjižica. Prešerna, Ketteja, Zupančiča, Albrehta ne morete dati v vsake roke, ta knjižica pride lahko v roke vsaki naši mladenki in mladeniču in uspeh za jezik bo isti. S tega stališča torej zelo toplo priporočamo navedeno knjižico. — Dobi se v ljubljanskem uršulinskem samostanu.

Nov list. Državno odeljenje za zaščito dece začne s 1. oktobrom t. l. izdajati službeni list za zaščito dece ter strokovni list za razpravljanje vprašanj, ki se tičejo dece. Izdajatelj lista žele, da izžepajo ta celi problem in vse njegove panoge posebej ter za te zainteresirajo družbe vse kraljevine. V strokovnem delu se bodo objavljale bodisi razprave in obvestila načelnega značaja, n. pr.: vrednost deteta, zaščita dece in rodbine, vsa načelna vprašanja vzgoje in pouka itd. bodisi strokovne razprave in članki o poedinih specijalnih vprašanjih tega problema, n. pr. pravna zaščita deteta, poedine ustanove, razne šole, domača, inozemska in primerjevalna statistika, literatura (prigodne in instruktivne zadeve), poročila (državnih in privatnih ustanov), beležke iz naših in inozemskih listov, navodila, bibliografija, javna vprašanja itd. V službenem delu se bodo objavljala uradna oznanila, razpisi, adrese, oglasi za deco in čuvarje itd. ter listnica uradništva. Odpira se torej zelo široko, zanimivo in nad vse važno polje za delo vsem našim zdravnikom, pravnikom, pedagogom, literatom in socijologom, ki jim teče pero in jih ljubezen do dece ter pravi patriotizem navdušuje za delo, „kajti kdor hoče poboljšati človeštvo, se naj obrne do dece.“ — Iz državnega odeljenja za zaščito dece v Beogradu.

Jugosl. vinogradar i vošar (Jugoslovanski vinogradnik in sadjar) je pričel izhajati v Zagrebu. List izhaja vsak mesec, obsega 8 strani v obliki „Go-

spodarja“ in stane na leto 24 K. Naroča se v Zagrebu, Strossmajerjeva ulica 6, 1. kat.

Razgled po svetu.

Kaj so bili očetje slavnih mož? Oče slavnega starorimljanskega pesnika Virgila je bil suženj in pozneje navaden sluga. Oče najslavnejšega angleškega dramaturga je bil majhen trgovec z drvami. Oče najslavnejšega prvoboritelja za svobodo Amerike, Abrahama Licoln je bil dninar. Oče najslavnejšega grškega govornika Demostena je bil kovač, Kolumbov oče je bil tkalec, Faradayev oče istotako kovač. Faradaya prištevamo med največje kemike na svetu.

Francoski senat je odklonil žensko volilno pravico. Prevladuje pa v Franciji mnenje, naj se podeli ženska volilna pravica vsaj vdovam in materam v vojski padlih vojakov.

Vestnik S. K S. Z.

Krčevine pri Mariboru. V nedeljo, dne 5. oktobra, popoldne ob ½5. uri se vrši v krčevinski šoli zborovanje Jugoslovanske Strokovne Zveze. Delavci in viničarji iz Krčevin in Lajtersberga, kakor tudi vsi drugi, ki se zanimajo za to organizacijo, v nedeljo na svidenje!

SKSZ vabi danes ob pol 8. uri zvečer k predavanju v Florianski ulici. Predava dr. Slavič.

Kmečka Zveza.

Shodi Kmečke Zveze. Dne 5. oktobra po rani sv. maši gospodarsko-politično zborovanje pri Sv. Antonu v Slov. gor. (Golec), pri Sv. Miklavžu blizu Ormoža (urednik Marko Krajnc) pri Martinu n. P. (dr. Jerovšek), po rani sl. božji v Svečini (dr. Leskovar), po pozni pri Sv. Juriju ob Pesnici (dr. Leskovar), pri Sv. Trojici (Golec). Na Cvenu ob 14. uri tabor mурopoljskih kmetov (Pušenjak). Prosimo, da agitirate povsod za številno udeležbo.

V Posavju se vršijo dne 5. oktobra shodi Kmečke Zveze po tem le vspredu: Pišce: ob 8. uri v prostorih Kmečke posojilnice; govorita dr. Ogrizek in deželni poslanec kmet Jakob Vrečko. Dobova: ob pol 8. uri pri Negovcu. V Kape lah: po večernicah pri Vidmarju; na obah shodih govorita dr. Stanonik iz Ljubljane in župan Krajnc iz Gornje Pirešice. Videm: ob pol 8. uri v kaplaniji; govorita kmet Ivan Hlebič in urednik Stupar. Brežice (zaupen) popoldan po večernicah; govorijo kmeta Ivan Hlebič in Jakob Vrečko ter dr. Ogrizek. — Rajhenburg: po rani božji službi: govorita kmet Bore in poslanec Pišek. Koprivnica: po drugi službi božji; Pišek in Bore.

Shodi Slovenske Kmečke Zveze v nedeljo, dne 12. oktobra: po rani sv. maši: Sv. Ana v Slov. gor. (dr. Juvan in Zebot), Sv. Benedikt v Slov. gor. (dr. Leskovar), popoldne po večernicah: St. Lenart v Slov. gor. (dr. Leskovar, dr. Juvan in Zebot). — V Posavju 6—10 shodov. Vspored v prihodnjem „Slovenskem Gospodarju.“ Zaupnike KZ prosimo, da agitirajo med ljudstvom za obilno udeležbo.

Smarje pri Jelšah. Shod SKZ dne 28. septembra je krasno uspel. Več kakor 400 poslušalcev, večinoma naši pristaši, je pazno sledilo izvajanjem našega govornika dr. Ogrizeka iz Celja. Shod je prav spretno vodil župan Stoklas, zapisnikar je bil Mihael Gobec. Enoglasno je tudi bilo sprejetih več resolucij, tičečih se perečih kmetijskih vprašanj.

Sv. Lenart v Slov. gor. Slovenska Kmečka Zveza pri Sv. Lenartu v Slov. gor. priredi v nedeljo dne 5. oktobra 1919 po rani službi božji v posojilničnih prostorih pri Sv. Lenartu poučno predavanje o osebni dohodnini in drugih davkih za svoje člane. Pridite množično k potrebnemu poduku. Predavač bode domačin.

St. Ilj pri Velenju. Pred kratkim se je poživilo naše Bralno društvo, osnovala se je pa tudi Kmečka Zveza. Obe organizaciji ste jasno dokazali, da ni zamrli društveni čuti še pri nas. Toda veliko premalo zanimanja se še opaža. Pri nas smo imeli že vsa mogoča društva in zadruge, toda vsled malobrižnosti razpala so razen Posojilnice vse. Današnji časi so pokazali pa zopet jasno, kako potrebna je organizacija, saj pojedinec ne premore nič, le v združenju je moč. Ze stari Slovani so se družili v zadruge, ker so spoznali, da se drugače ne bodo mogli ubraniti nemškemu jarmu. In mi pa moramo iti še dalje; snovati moramo nakupovalne in prodajalne zadruge ter gledati, da dobimo s časom vso trgovino v naše roke. Predvsem pa nam je treba gledati, da ne zaspe dosega ustanovljena društva. Posebno naše Bralno društvo nam bo kazalo potom kajig podučne vsebine, pot ki nas bo izvela izpod jarma kapitalizma in odušstva. Na noge mladeniči! Bi se le sramovali biti za-

dnji pri tem delu za narod? Glejte da se Bralno društvo še bolj poživí, saj je vaša dolžnost gledati, da to društvo uspeva, vas zadene pa tudi krivda ako ono zaspi. Pustite medsebojne prepire, današnji časi so pretežki in predragoceni, da bi jih zapravljali s tem; naša občina je bila pred nedavnim še v zgled drugim in ali naj se to danes obrne? Podpirajmo našega voditelja č. g. župnika pri njegovem delu! Njemu in g. županu in pokr. poslancu gre vsa zahvala za ves dosedanja napredek in vsi upamo, da nam tudi v bodoče ne bosta odrekla pomoči. Na noge! St. Iljčani, da se nam ne bo treba sramovati!

Bratonci. Dne 28. septembra smo ustanovili tudi mi odsek Orlovske organizacije v Bratoncih. Pridružil se je za začetek zelo lepo število 24 mladencev. Navdušeni so in veseli, da se je tudi v njihovi sredini začelo to delo, ki ga vrši orlovska organizacija tehnično in organizatorično. Naši fantje so se posteni in vneti za izobrazbo in v tem jim bo najbolj pomagala ravno ta organizacija, da ostanejo tudi za naprej. Spored je bil ta-le: Razlaganje: kaj je orlovska organizacija sploh in, da odločno stoji na verskem stališču. Potem smo izvolili odbor. Vmes je bilo veselo narodno petje. Nazadnje smo pa še zaorili „Hej Slovenci“. Fantje so obljubili, da bodo zvesti in organizaciji z vso dušo udani. Z veselimi jugosl. orlovskimi pozdravi Prekmurski Orel. Na zdar!

GLEDALIŠČE

Repertoire slov. mestnega gledališča v Mariboru.

V soboto: „Veriga“ izven abonementa.

V nedeljo: „Tugomer“ abonnement „B“.

V torek: „Veriga“ abonnement „A“.

Pripravlja se igra „Ugrabljene Sabinke“.

Gledališke vesti. Premijera „Verige“ se vrši, kakor se je že opozorilo, v soboto in sicer izven abonementa. Omeniti se še mora, da igra vlogo Lize (Mejščeve žene) gos. Otilka Planinškova, kar je prvotno pomočoma izostalo v prejšnjih vestih. Pri sobotni predstavi „Verige“ izide 2. štev. gledališkega lista, ki je govorilo razveseljiv pojav čvrstosti našega čilega novega gledališča. Priporočamo se, da je to prvi in edini slovenski list, ki bo delal samo gledališke vesti in ki utegne postati ob koncu sezone najlepša in najboljša zgodovina cellega gledališkega delovanja v Mariboru. List urejajeta dr. Ivan Lah in dr. Lenard, a izdaja ga ravnateljstvo gledališča.

V nedeljo zvečer „Tugomer“ na B abonement. Da so vse predstave „Tugomerja“ dobro uspele, je nam nov dokaz, kako potrebno je za narodni prospek dobro urejeno gledališče, posebno za našo obmejno postojanko. Ker je ta predstava „Tugomerja“ zadnja v tej sezoni, se opozarjajo vsi, osobito gosti iz okolice, ki žele prisostvovati še tej igri, da se polnoštevilno udeležijo večerne predstave. Radi sedanjega lepega vremena se začno nedeljske popoldanske predstave šele prihodnjo drugo nedeljo. Predstava se prične točno ob 20. uri (8.), končuje pa ob 23. uri (11. uro), tako da se še vsakemu nudi obiskati veselico v Nar. domu.

Prireditve.

V nedeljo, dne 5. oktobra:

Slovensko katoliško izobraževalno društvo v Prevaljah priredi Krekovo slavnost. Ob 10. uri je pridiga in sv. maša za rajnega dr. Kreka. Popoldne ob 4. uri bo pri Ahacu večja prireditve, pri kateri bodo nastopili zopet naši igralci in igralke, tamburaši in pevci. Pridite v obilnem številu! — Izobraževalno društvo pri St. Janžu na Dravskem polju priredi popoldne po večernicah v šoli poučni shod s petjem, deklamacijami in poučnimi govori. Stariši fantje in dekleta, naj se udeležijo v prav obilnem številu: — Bralno društvo na Ptujski gori priredi dne 5. oktobra popoldne po večernicah gledališko predstavo „Svoje glavna Minka.“ Cisti dobiček je namenjen za društveno knjižnico. Posebna vabila se ne bodo razpošiljala. — Ptujška gasilska župa priredi v nedeljo, dne 5. t. m., veselico v prostorih Nar. doma v Ptuj. Na vspejdu je tombola, šaljiva pošta, srečolov in ples s sodelovanjem ptujске mestne godbe. Prijatelji gasilstva dobrodošli. — V nedeljo, dne 5. vinotoka, priredi šolarji v Hoča h pri Mariboru ob 4. uri popoldne pri g. županu A. Vernik dve igri „Zamorček“ in „Ciganka“ z deklamovanjem in petjem. Prijatelji naše šolske mladine, pridite v obilnem številu! — Prostovoljno gasilno društvo Račice priredi v nedeljo, dne 5. t. m., ob dveh popoldne vinski trgatvi v vseh prostorih g. Lašiča v Račjem pri kolodvoru. Na vspejdu je šaljiva pošta, boj s konfeti in prosta zabava. Ker je čisti dobiček namenjen za nabavo gasilnega orodja, društvene obleke i. t. d., se prav uljudno vabi na mnogobrojni obisk.

V nedeljo, dne 12. oktobra:

Veliki ljudski tabor v Labudu se vrši v nedeljo, dne 12. oktobra, ne pa, kakor se je to prvič po-

ročalo, v nedeljo, dne 5. oktobra. Začetek tabora ob 9. uri popoldne. Korošci, pridite vsi na to veliko narodno manifestacijo! Vsa društva po širni Sloveniji naj bodo zastopana. Pokažimo, da so želje Korošcev naše želje, da čutimo z njimi. Vsi dne 12. oktobra v Labud! — Dne 12. oktobra se vrši pri Veliki Nedelji velik dekliški in ženski tabor. Spored: ob pol 10. uri popoldne pridiga za Marijine družbe in slovesna sv. maša. Po maši zborovanje zunaj cerkve. Popoldne po večernicah priredijo domača društva igro s petjem in godbo. — Gospodarsko bralno društvo v Sv. Urbanu pri Ptuj priredi v nedeljo, dne 12. t. m., popoldne ob pol treh na dvorišču g. Simoniča igro „Deseti brat.“

Slovenska imena prekmurskih občin.

Sestavil dr. M. Slavič.

Ker naša uprava nujno potrebuje slovenska imena, zato sem sestavil za to praktično rabo imenik prekmurskih občin po abecednem redu v ogrščini, da jih vsak lahko hitro najde. Imena so taka, kakršna sem našel še v kakih pisemnih virih, po največ pa taka, kakor sem jih slišal izgovarjati na Prekmurskem. Kdor najde kako boljšo obliko, izgovarjavo je namreč tuintam različna, naj mi jo blagohotno naznani, da se dožene tudi v tem oziru kolikor mogoče pravilna oblika!

1. Okraj Murska Sobota.

Alsosalogany	Dolnji Slaveči
Alsosanošfa	Ivanjševci
Alsosmaracz	Moravci
Alsoszentbenedek	Ivanovci ali Dolnji Sv. Benedikt
Andorhaza	Adrijanci
Andorhegy	Andrejci
Barkocz	Bakovci
Battyand	Pucinci
Battyanfalfa	Rakičan
Berkabaza	Berkovci
Biroszek	Sodošinci
Bodohegy	Bođonci
Bokrac	Bokrači
Borhaza	Boreča
Borhida	Boréci
Borostyan	Novi Beznovci
Buzahely	Stari Beznovci
Cakafa	Čičeška ves
Csendlak	Tišina
Dioslak	Nuškova
Dombalja	Domanjci
Falud	Vešica
Felsosalogany	Gornji Slaveči
Felsolendva	Grad ali Gornja Lendava
Felsoscentbenedek	Kanšovci ali Gornji Sv. Benedikt
Ferenczak	Rankovci
Gedöudvar	Ocinja
Geröhaza	Lonarovci
Gesztenyes	Kustanovci
Görhegy	Grinci
Gyanafa	Zenavlja
Halmosfö	Gorica
Hatarfalva	Kramarovci
Hegyszoros	Sotina
Ivanfalva	Vančaves
Iegenyes	Topolovci
Karolyfa	Korošci
Kerkaszabadhegy	Stanjovci
Kiralysek	Gornji Črnci
Kisfalu	Prdašinci
Kismalnas	Mladtinci
Kismariahavas	Fukslinci
Kisszerdahely	Središče
Kisszombat	Črnelovci
Korong	Krog
Kosarhaza	Košarovci
Köhida	Gederovci
Kölesvölgy	Prosečkaves
Lakhaza	Kuzma
Lehomer	Lucova
Lendvakiralyfa	Lemerje
Lendvakislak	Krašci
Lendvanemesd	Krnci
Lakacsfa	Nemšovci
Magyarzombatfa	Lukašovci
Markushaza	Sombačkaves
Martonhegy	Markušovci
Matvasdomb	Martjanci
Mezővar	Mačkovci
Mottolyad	Tešanovci
Muracsermely	Motovilci
Marafüres	Cruci
Murahalmos	Tropovci
Murapetrocz	Kupšinci
Muraszentes	Petroci
Muraszombat	Svetahovci
Maravarhely	Murska Sobota
Musznys	Gradišče
Nadorfa	Moštjanci
Nagyotlak	Neradnovci
Oitahaza	Selo
Oerfalu	Otovci in Pečnarovci
Palhegy	Dankovci
Palmafalu	Poznanovci
Partosfalva	Pužovci
Peresto	Prošnjakovci
Peterhegy	Prtoča ali Sv. Jelena
Petőfa	Nedelja ali Petrovci
	Peskovci

Radofa
Ratkalak
Retallas
Ronafö
Salamon
Sandorvölgy
Sereghaza
Sürühaz
Szarvaslak
Szeczenyfa
Szecsenyut
Szentbabor
Szentsebestyen
Tiborfa
Totkeresztur
Ujkökenyes
Ujtölgyes
Urdomb
Uriszek
Vashidegkut
Vaskorpad
Vaskovacs
Vaslak
Vasnyires
Vaspölory
Vasvecses
Veghely
Vidorlak
Vizlendva
Völgyes
Völgköz
Zoltanhaza
Zsidahegy

Radovci
Ratkovci
Ropreča
Predanovci
Šalamonci
Šulinci
Srdica
Strukovci
Rogašovci
Skakovci
Petanci
Sebeborci
Pečarovci ali Sv. Sebeštjan
Vadarci
Križevci
Kukeč
Norsinci
Falkovci
Pananovci
Cankova
Koprivnik
Kovačevci
Vaneča
Brezovci
Polana
Večeslavci
Krajna
Vidonci
Sv. Jurij
Dolina
Dolič
Zenkovci
Vučja Gumila.

2. Okraj Monošter (Sv. Gothard).

Alsoszőlnök*	Dolenji Senik
Apatistvanfalva*	Štefanovci
Büdfalva	Budinci
Domonkosfa	Domanjšovci
Farkasfa*	Farkašovci
Felsőszőlnök*	Gorenji Senik
Kapornak	Krplivnik
Kerkafö	Čepinci
Kisdolany	Mali Dolenci
Magasfok	Martinja in Trdkova
Marokret	Markovci
Nagydolany	Veliki Dolenci
Orfalu*	Andovci
Oerihodos	Hodoš
Permise*	Verica
Rabatotfalu*	Slovenska ves
Ritkahaza*	Ritkarovci
Sal	Šalovci
Szakorfyalu*	Sakalovci
Szentgotthard*	Monošter
Szentmatyas	Matjašovci
Ujbalazsfalva*	Otkovci
Zsida*	Zidava.

3. Okraj Dolnja Lendava.

Adorjanfalva	Odranci
Alsobesztercze	Dolnja Bistrica
Alsolakos	Spodnji Lakoš
Alsolendva	Dolnja Lendava
B-gonya	Bogojina
Bakonak	Bukovnica
Bantornya	Turnišče
Banuta	Banuta
Belaticz	Beltinci
Csentevölgy	Čentiba
Cserföld	Črenšovci
Felsőbesztercze	Gornja Bistrica
Felsőlakos	Gornji Lakoš
Filocz	Filovci
Gönterhaza	Genterovci
Harliget	Lipovci
Kamahaza	Kamovci
Kapcza	Kapca
Kebeleszentmarton	Kobilje
Kislippa	Lipa
Kispalina	Mala Polana
Koth	Kot
Közepbesztercze	Srednja Bistrica
Lendvaerdö	Renkovci
Lendvahidveg	Hidveg
Lendvahosszufalu	Duga ves
Lendvanyires	Brezovica
Lendvarozsavölgy	Gančani
Lendvaszentjózsef	Gumilica
Lendvavasarhely	Dorrovnik
Murabarat	Bratonci
Murahely	Dekleževje
Murametercze	Melinci
Muravet	Hotica
Murasziget	Itekovci
Nagypalina	Velika Polana
Ocszentvid	Strehovci
Peteshaza	Petešovci
Radamos	Radmošanci
Szecsizsentlaszlo	Mrtjaravci
Szentistvanlak	Jožec
Szizartohara	Štefanovci
Tüskeszér	Tinje
Völgyifalu	D. lina
Zalagyertyanos	Gjertjanoš
Zalaivand	Ivanci
Zalasombatfa	Sombačka ves
Zorkohaza	Nedeljica
Zsitkocz	Zitkovci
Zsizsekszer	Zizki

* Občine z zvezdico so slovenske, ki pa še niso priznane Jugoslaviji na mirovni konferenci.

Mala naznanila.

Proda se

Proda se dvonadstropna hiša

17 let stara, Lessingova ulica 29, kakor tudi 11 stavbišč, ležečih okrog te hiše med Tržaško, Lessingovo in Državno cesto. Vpraša se pri upravnistvu lista. 1611

Hiše na prodaj:

Dvonadstropna hiša, solnčna stran, hišnega in občinskega davka prosta se prodaja za 120.000 K še ena taka se prodaja za 100.000 K. Vila na vogalu dvonadstropna, primerna za gostilno se prodaja za K 140.000 K. Dvonadstropna hiša z gospodarskim poslopjem primerna za pekarijo, imeniten prostor s prodajalnicco se prodaja za 150.000 K. Josip Nekrep, Mozartova ulica 59, Maribor. 1570

SUKANEC

(cvirni)

1 klopčič = 366 m
črn št. 24, 30, 36
bel št. 24, 30, 36
1 klopčič . . . K 6—
1 ducat . . . K 69—

Kom. skladišče

ALOJZIJ GNIUŠEK,

Maribor Glavni trg št. 6

Mlinska sita (pajtlji)

za moko vseh vrst se dobe v trgovini

A. ČADEŽ, Ljubljana, Kolodvorska ulica 35, nasproti Tišlerjevi gostilni. 1653

Glasovir (Bösendorfer) se vsled odpotovanja prodaja v Ulici Vseh svetnikov 1, Maribor. 1688

Breja svinja se prodaja v Studenih pri Mariboru. 1711

Lepo posestvo v Pobrežju se takoj prodaja z velikim vrtom in njivo. Vpraša se v Pobrežju, Brežna cesta 51. Maribor. 1704

Krasno grajsko posestvo z 20 sobami, gospodarstvo, gozd, polja itd. Cena 60.000 K ter gostilna z lepim zemljiščem, dober kraj, cena K 160.000. Pisarna za promet posestev: „Rapid“, Maribor, Gospodarska ulica 28. 1706

Posestvo je na prodaj z gospodarskim poslopjem, ega lepa njiva zraven, pripravna za stavbo poslopja, v hiši so 4 stanovanja, lep vrt za kakšnega rokodelca ali penzionista sposobna hiša št. 29, Težno pri Mariboru. 1718

Kupi se!

Konjsko in govejo žimo, grivo, kozjo dlako in vsakovrstne ščetine kupi tovarna za žimo za žimnice M. MASTERL, Stražišče pri Kranju. V zalogi žima za žimnice od navadne do najfinije vrste po smernih cenah. 1649

Lepa vila ali graščina

v mariborski okolici s sadnim vrtom in vinogradniki se kupi takoj. Ponudbe s sliko in ceno na gospo Käthe v. Reiner, Dobra pri Celju. 1688

Bukova drva 3 vagone, suha, na dotični kolodvor postavljena, kupi Blaž Rogina, krznarski mojster, Maribor, Gospodarska ulica 26. 1686

Odvetnik

dr. Alojz Visenjak

je otvoril

odvetniško pisarno v Ptuj

v hiši g. dr. Štuhca. 460

Slovenci širite naše liste!

KUPIM

več vagonov raznega sortiranega

SADJA

Ponudbe na vagonsko oddajo franko vagon poljubni kolodvor z navedbo vrste prosi

FR. SIRC, Kranj.

Prosim tudi za ponudbo suhih gob in vseh drugih deželnih izdelkov. 1647

Kupim trgovsko hišo v Mariboru

in 3 manjše hišice s posestvom v Prekmurju, Medžmurju ali pa v ptujski okolici. Ponudbe na tehnično pisarno Ing. Drag. Guštinčič, Ljubljana, Miklošičeva cesta št. 18. 1685

Drva

kupi I. ŠKERLEC Gornja Radgona. 1709

Službe:

Župni urad žusem, p. Loka, išče organista. Prosto stanovanje, prostovoljna zbirca, nekaj v gotovini in štolnina. 1665

Deklo, ki zna priprosto kuhati in razume tudi svinjerejo, sprejme takoj proti dogovorjeni plači J. Böhm, mlinar v Framu. 1682

Viničarja iščem s 3—4 delavskimi močmi, ki se v živinoreji in poljedelstvu dobro razume. Vpraša se v Pobrežju pri Mariboru, Rosseggerjeva ulica št. 17. 450

Bančni uradnik (begunec) z večletno prakso, več v knjigovodstvu in znanjem hrvatskega, nemškega in italijanskega jezika v govoru in pisavi, želi stalnega namешčenja za takoj. Cenjene ponudbe pod „Bančni uradnik“ na upravo lista. 1701

Gospodarskega pristava, ki se razume na vinogradstvo in poljedelstvo ter je podanik SHS išče ravnateljstvo vlastelinstva Varaždinske toplice (Hrvatska). 1710

Viničar s 4—5 delavskimi močmi se sprejme proti dobremu plačilu pri dr. Sirk, Limbuš. 1719

Razna:

Iščem kompanjona, sosesestnika hiše sredi mesta. Dopise na upravo pod „Zlata jama“. 1687

Krojaški pomočnik in učenec se sprejmejo takoj v Maltezerjevi ulici št. 13, pri g. Zupanec. 1692

Ponk v francoskem in češkem jeziku po direktni moderni metodi za odrasle in otroke. Priglasiti se je v Badlgasse 9, Maribor, med 5—6 uro popoldne. 1708

Gospodična sprejema izdelovanje belega perila. Vprašati je v Franc Jožefovi cesti 85, Maribor, branjarija. 1707

Brana ukradena v pondeljek po noči v Bistrici pri Mariboru, kdor ve za njo dobi 100 K nagrade in naj naznanja na občino. 1712

Trgovca z 10.000 K želi vstopiti kot kompanjon h kakšnemu podjetju. Ponudbe na upravo pod „Z. N.“. 1705

Iščem lokal za pisarno za malo skladišče v centru mesta. Ponudbe prosim pod „lokal“ na upravo lista. 1721

„Vposlano“.

Predno si kupite briljante, zlatino in srebrnino, poizvedite za najvišje cene pri Antonu Kiffmann, urar, Maribor, Tegetthoffova cesta št. 27. 1720

Vsakovrstno špecerijsko in kolonijalno blago na debelo in na drobno razpečava na novo ustanovljena trgovina

Ant. Močnik

CELJE, Glavni trg 8. 529

Najboljša žgana in surova kava, cikorija, milo, vseh vrst, moka, riž, pristao bučno olje, rozine, mineralne vode, petrolej, vžigalice, barve za :: obleko, konjak itd. ::

Vsaki dan sveži kvas.

Rogaška slatina

Tempel vrelec:

Najboljša namizna voda, najbogatejša na ogljikovi kislini. Pospešuje prebavljanje in preosnavljanje.

Styria vrelec:

Zdravilna voda proti kroničnemu katarju želodca in čreves, najboljši pripomoček proti slabemu prebavljanju in teku. Proti boleznim jeter in ledvic, sladkorna bolezen.

Donati vrelec:

Najmočnejši vrelec svoje vrste, posebno dobro sredstvo proti črevesnemu katarju, želodčnemu kamenu, sladkorni bolezni, debelosti, putiki, hemoroidom itd.

Rogaška slatina

je najbolj priljubljena in se v obče največ zahteva. To pa radi tega, ker je izmed vseh alkalično-saliničnih rudninsko-kislih slatin najbogatejša na ogljikovi kislini. — Ta slatina je najokusnejša krepčilna in oživljajoča pijača; obenem pa tudi najboljšo sredstvo s katerim se obvaruje v mrzlih krajih mrzlice.

Rogaška slatina

je najboljša namizna in zdravilna mineralna voda, :: katera nima nikdar slabega okusa ali duha. ::

Podružnica

zavarovalne družbe „Feniks“

v Ljubljani, Sedna ulica 1.

Delniška glavnica in rezervni zakladi K 47 milj. Letni dohodki na zavarovaln. in obrest. K 50 milj.

Zavaruje:

1. Proti vsakovrstnim požarnim škodam;
2. proti ubitju stekla in šip;
3. proti tatvini in tatinskemu vlamu;
4. kavcije do poljubne višine.

1684

Podružnica zavarovalne družbe „Feniks“ v Ljubljani, Sedna ulica 1.

Delniška glavnica in rezervni zakladi K 284 milj. Letni doh. na zavarovaln. in obrestih K 210 milj.

Družba zavaruje:

Glavnice in rente na človeško življenje po naj mdecejših kombinacijah pod izredno ugodnimi pogoji.

Odvetnik

dr. Viktor Sušnik

naznanja, da je otvoril svojo pisarno

v Pliberku, Guštanjska cesta št. 7.

HMELJ

kupi vsako množino Rudolf Pevec v Mozirju
Cena po dogovoru z vzorci.

Pozor!

1641—399

Glejte!

Kaj se vse tukaj dobi po najnižji ceni:

Emajlirana kuhinjska posoda, sita in rešeta, vsakovrstne košare za potovanje, za cvetlice, za perilo itd., tudi lesena posoda, kakor: kadi za zelje, škafi, banje za perilo, deske za rezance in za meso, sploh kaj se za kuhinjo rabi; dobijo se tudi vsakovrstne mreže iz žice za ograjo, kakor tudi za mlinarje in za zidarje. Košare in vsakovrstna sita se :: tudi v popravilo prevzamejo, samo pri ::

Josip Antloga, Maribor

Zofijin trg št. 1.

Zraven mestne mostne tehcnice.

Če razpošiljate

sadje zelenjavo itd.

545

rabite košare,

te pa dobite takoj, tudi v največjih množinah v

PLETARSKI ŠOLI

v Strnišču pri Ptuj Slovenija,

ki pa izdeluje tudi druga, v pletarsko stroko spadajoča dela. 1563 Zahtevajte ponudbo.

SPODNJEŠTAJERSKA LJUDSKA POSOJILNICA

F. Z. Z. N. Z.

V MARIBORU, STOLNA ULICA 6

Obrestuje hranilne vloge po 3 odstot.

Daje posojila pod ugodnimi pogoji na vknjižbo, po :: roštvo in zastavo ::

Pojasnila daje vsak dan od 8. do 12. ure popoldne in od 2. do 5. ure popoldne

Uradne ure sredo in četrtek od 9. do 12. ure, v soboto od 8. do 12. ure

Najnovejše!

Sv. Evangelji in Dejanje apostolov

je knjiga, kakor je Slovenci dozda še niso imeli. Obsega cele evangelje in dejanje apostolov z razlago. Oblika molitvenika lična. Vezava priključljiva. Cena s poštnino vred K 6'90. :: Naroči se v

tiskarni sv. Cirila v Mariboru.

Slovenci! Sežite po znameniti knjigi!

Prevzetje brivnice!

Cenjenemu občinstvu v mestu in okolici uljudno naznanjam, da sem prevzel od g. Gredliča brivnico na Tegetthoffovi cesti šte. 22.

Ob enem prosim nadaljne naklonjenosti od cenj. občinstva ter zagotavljam točno in čisto postrežbo.
Fran Novak, brivski mojster iz Gorice.

Prostovoljna dražba.

Dne 5. vinotoka t. l. ob 9. uri dopoldne se vrši v hiši bivšega kolodvorskega restavraterja Franca Trösterja v Pragerskem dražba sledečih predmetov: 700 litrov citronove kisline, 280 litrov vermuta, več praznih sodov, ene kočije in dveh vozov.

Oskrbništvo

1702 Trösterjevega premoženja na Pragerskem.

Boj griži!

1617

Pristen, domač borovničar je najboljšo sredstvo proti griži. Dobi se pri veležganjarni sadja **Robert Diehl, Celje**. Oddaja samo trgovcem v sodčih od 30 l dalje.

Skladišče za živila južne železnice v Mariboru

Fran Jožefova cesta 34

potrebuje bučno olje, krompir, fižol, grah, svežo zelje, sveže in suho sadje in druge kmetijske pridelke. Ponudbe se sprejmejo pismenim ali ustnim potom. Zadržani so posebno stalni dobavitelji. 1716

Dr. med. Klara Kukovec strokovna zdravnica za ženske in otroške bolezni

prej v Trstu, ordinira sedaj v Gosposki ulici 2 v Mariboru od 8.—9. in 14.—15. ure.

Zavarovanje zoper škodo po požaru!

Edina slovenska zavarovalnica zoper škodo, povzročeno po požaru je ljubljanska 1568

Vzajemna zavarovalnica.

Glavni zastop za naše obmejne kraje je v Celju (Breg); v Mariboru daje pojasnila zastopstvo „Vzajemne“ v pisarni Augasse št. 10; v Kamnici pri Mariboru pa v pisarni Posojilnice. Jugoslovani, zavarujte se pri domači zavarovalnici.

Zahvala.

Za vse dokaze iskrenega sočutja povodom smrti našega preljubega očeta

Jurija Gosaka

izrekamo tem potom najpriskrnejšo zahvalo č. gg. dohovnikom, velečnim pevcem, darovalcem vencev in cvetic ter vsem onim, ki so našega dragega rajnika spremili na njegovi poslednji poti.

V Žičah, dne 30. sept. 1919.

1715

Žalujoči otroci.

Dvostavno in ameriško knjigovodstvo

Sestavi V. Krottmayr, slovensko izdajo priredil profesor M. Dolenc :: Založnik ZASEBNO UČILIŠČE LEGAT V MARIBORU

Prva moderna slov. učna knjiga za knjigovodstvo

neizogibno potrebna za trgovske šole 1708
in samouk, zelo važna za trgovce, tovarnarje, obrtnike itd. Cena 8 kron.

RAVNOKAR IZŠLA. Dobiva se v vseh knjigarnah in v ZASEBNEM UČILIŠČU LEGAT V MARIBORU, Vetrinjska ulica 17/I.

Otvoritev gostilne!

Naznanjam cenjenemu občinstvu, da sem prevzel in otvoril

gostilno pri „Kmetški posojilnici“ v Kamnici, (poprej gostilna Assinger zur schönen Aussicht). Telefon 35/VIII.

Točil bom stara in nova vina prvovrstne kakovosti, izborna topla jedila. Ob nedeljah in praznikih popoldne koncert na krasnem vrtu. Cenjenemu občinstvu iz Maribora in okolice se priporoča za mnogobrojen obisk

M. Vidovič, gostilničar.

Glavna zaloga in zastopstvo :: poljedeljskih strojev ::

Ivan Hajny :: Maribor,

Tegetthoffova cesta št. 45 (nasproti glavnemu kolodvoru)

priporoča vitelne, žitne odbiralnike ali trijerje, mlatilnice, žitne čistilne mline, ter tudi sadne in grozdne mline, koruzne robkarje, repoznice, stiskalnice ali preše, slamoreznice, pluge, brane, posebno izvrstno pocinkane brzoparilnike, drobilne mline kakor tudi inštaliranje električne luči in pogona. Postrežba točna iz zaloge brez carine in tovarnine. 1586—849

Pisalni stroj prodaja sadjevca

kupi pa vsako : množino :

vin. agentura J. Klemsche, Maribor, Tegetthoffova cesta 12/II.

Krompir

Mestna aprovizacija v Ptuj bi potrebovala večjo množino poznega krompirja. Tozadevne ponudbe, v katerih je navesti množino in ceno, naj se poljejo pismeno mestnemu magistratu do 25. oktobra t. l.

Mestni magistrat Ptuj, dne 24. septembra 1919. 1694

Vladni komisar: dr. M. Senčar, s. r.

Karel Kocijančič kamnoseška industrijska obrt v Mariboru

Schillerjeva ulica 25

priporoča svoje zelo bogato zalogo v žrkih, nagrobnih spomenikov, ploščah za umivalne mize in za pohištvo, vsa betonska in podobarska dela. Prevzema vsa v njegovo stroko spadajoča cerkevna dela kot oltarje, prižnice, ter sploh vsa cerkevna dela v kamnu, kot svedoči mariborska frančiškanska cerkev. Ves obrat na stroje! Lastni kamenolom pri Slov. Bistrici, industrija za granit, mramor in sienyt. 1664—424

Prva jugoslovanska tovarna za poljedelske stroje, stavbeno in umetno ključavničarstvo, mehanična delavnica za kolesa in avtomobile

FRANJO FARIČ POBREŽJE PRI MARIBORU NASIPNA ULICA 20.

Specijaliteta:

Izdelovanje peči za kemikalije, motorjev na bencin in olje, finih železnih in lončenih štedilnikov, železnih ograj, inštalacija plina in vodovodov.

Popravljalnica

vsakovrstnih strojev, spojevanje strtega litega železa ter sploh vsa v to stroko spadajoča dela.

Vlivanje železa in medenine v lastni tovarni. — Kupim staro železo! — Lastni inženirji za izdelovanje narisov v tovarni. 1514—293

Glavna zaloga: Koroška cesta 19.

Občinska hranilnica

v Mariboru

(prej Gemeinde Sparkasse)

Župnijska ulica št. 2 (Pfarrhofgasse Nr. 2) v lastni hiši

Stanje hranilnih vlog K 42.442.640,26 Rezervni fondi . . K 2.749.997,67

Šramba za pupilske hranilne knjižice itd. Sprejema vloge na hranilne knjižice in tekoči račun po najvišji obrestni meri.

Uraduje vsak dan

od 8. do 12. ure razun ne-
delje in praznikov.

1696—439—209